

REFINC

**Повећање учешћа избеглица у
европским школама**

КЊИЖИЦА ДОБРЕ ПРАКСЕ

**Sufinansira
Evropska unija**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694

САДРЖАЈ

Увод	4
Партнери	5
ДОБРЕ ПРАКСЕ	6
Културна осетљивост и инклузија	7
Културна размена и пријатељски програм и нови ABC пилот.....	8
Радионица о разноликости и толеранцији	14
KS3 PSHE: Тражење уточишта - Стварне животне приче младих људи који беже из завичаја	17
Изградња мостова: Активности инклузије избеглица за ангажовање у школи.....	21
Објектив различитости	24
Приручник за наставнике: „Не Само бројеви”	28
Живе легенде и митови	31
Културна оријентација и адаптација радионице	33
Социјална и емоционална подршка	37
Унутрашња снага.....	38
Видети, чути, осетити: 5-4-3-2-1	41
Наше приче, наша уметност	43
Велика птица одраста	46
Програм Caring Hearts : Свеобухватна емоционална подршка ученицима избеглицама	48
Кругови безбедног простора	51
Потребне ствари	53
Шта би рекла лампа?	55
Боје дома: истраживање идентитета	57
Heart Spaces: Неговање емоционалног благостања и отпорности код ученика избеглица	61
Радионице за негу засновану на трауми	64

САДРЖАЈ

Језик и комуникација	67
Рушење баријера: Комуникационе стратегије за успех	68
Пројекат “The Giant Dolls’ House”	72
Програм вишејезичног подучавања вршњака.....	76
Мозаик језика: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање.....	80
Језичко путовање	84
Академска подршка	87
The Bell Foundation – EAL стратегије и идеје.....	88
Одакле долазимо и где сам сада?.....	94
Обука наставника : Менторски и референтни модели за подршку интеграцији студената миграната и избеглица (1. издање).....	97
Ангажовање у заједници	102
Ангажовање заједница и ученика избеглица	103
Кругови добродошлице: Градимо мостове кроз заједничка искуства.....	107
У њиховим патикама	109
Круг приповедача: културна размена кроз приче	112
Упознајте наш тим.....	115
Завршне речи.....	117

УВОД

Тренутни образовни пејзаж у Европи и шире је све разноврснији, са школама које примају све већи број ученика избеглица који траже сигурност и стабилност. Наставници играју виталну улогу у помагању овим ученицима да се осећају укљученим, подржаним и оснаженим да успеју академски и лично. Ова књижица са 30 добрих пракси нуди основу за едукаторе који желе да унапреде свој приступ инклузији и имају позитиван утицај на животе ученика избеглица.

Развијен кроз опсежна истраживања и увиде из стварног света, овај водич је резултат заједничких напора конзорцијума Еразмус+ пројекта „Повећање учешћа избеглица у европским школама – REFINC,” 2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694. У књижици су истакнуте најбоље праксе, вештине и алати који подржавају инклузивно окружење за учење, фокусирајући се на практичне методе као што су интерактивне игре и образовни видео записи за креирање занимљивих и повезаних лекција за ученике из различитих средина. Применом ових пракси, наставници могу да негују окружење у учионици које не само да прихвата разноликост, већ активно ради на интеграцији сваког детета у процесу учења.

Праксе које су овде наведене су намењене као алат за наставнике и на основном и на средњем нивоу, пружајући јасне кораке који се могу применити који не захтевају опсежна додатна истраживања. Наш циљ је да просветарима олакшамо стварање инклузивних, саосећајних и ефикасних учионица. Ова књижица служи као први корак у нашем свеобухватном програму обуке и надамо се да ће постати вредан ресурс док радите на изградњи боље будућности за све ученике, без обзира на њихово порекло.

ПАРТНЕРИ

Colegio Virgen de La Rosa

Координатор : Altamira Lopez, altamiralopez@gmail.com

Edukopro

Локални координатор: Muamer Tinjak, tmuamer@gmail.com

Smart Idea

Локални координатор: Igor Razbornik, igor.razborni@gmail.com

JUMPIN HUB

Локални координатор: Diana Goncalves, jumpinhub@gmail.com

LIFE4YOU

Локални координатор: Gašper Pongrac, gapo.pongrac@gmail.com

Ornament Foundation

Локални координатор: Seweryn Gutkowski, sevg38@gmail.com

Национални центар за таленте

Локални координатор: Александра Боровић, aborovic@gmail.com

REFINC

ДОБРЕ ПРАКСЕ

**Sufinansira
Evropska unija**

REFINC

I КУЛТУРНА ОСЕТЉИВОСТ И ИНКЛУЗИВНОСТ

**Праксе које негују разумевање и поштовање
различитих култура и порекла**

**Sufinansira
Evropska unija**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694

ДОБРА ПРАКСА 1

Културна размена и пријатељски програм

Кључне речи: *културна размена, систем пријатеља, интеграција избеглица, инклузија*

Трајање: Током целе школске године

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Обука за наставнике о културној осетљивости
- Обука за наставнике, ученике избеглице и њихове другаре о интеркултуралној комуникацији и решавању конфликта.
- Развој курикулума културне размене
- Идентификација и обука студентских ментора
- Материјали за културне активности (нпр. традиционални занати, храна и музика)
- Опционо: Регрутујте и обучите добровољне менторе (наставнике, старије ученике, чланове заједнице)

Преглед праксе:

Културна размена и програм другарства има за циљ да интегрише ученике избеглице у школску заједницу кроз структурирани систем другара упарен са активностима културне размене. Сваки ученик избеглица је упарен са локалним учеником „другаром“ који им помаже да се сналазе у школском окружењу, помаже у учењу језика и нуди друштвену подршку. Поред тога, програм укључује редовне догађаје културне размене где ученици деле аспекте сопствене културе, као што су традиционална храна, музика и приче.

Циљеви:

- Побољшати међусобно разумевање и поштовање међу ученицима из различитих културних средина.
- Олакшати усвајање језика и друштвену интеграцију ученика избеглица.
- Створите подстицајно и инклузивно школско окружење.

ДОБРА ПРАКСА 1

Културна размена и пријатељски програм

Имплементација:

1. Обука наставника: Спровођење радионица о културној осетљивости и инклузији за све наставнике.
2. Упаривање пријатеља: Упарите ученике избеглице са локалним ученицима на основу заједничких интересовања и језичких вештина.
3. Културне активности: Организујте месечне догађаје културне размене који укључују храну, музику, занате и приповедање. Укључите породице у ове активности.
4. Праћење и подршка: Редовно се јављајте ученицима избеглицама како бисте одговорили на све изазове и пружили додатну подршку по потреби.

Пракса би се могла реализовати и са обученим таторима, у том случају обуку за таторе треба обавити у припремној фази.

Предности за наставнике/ученике:

- Наставници стичу вештине у културној осетљивости и инклузивном образовању.
- Ученици избеглице добијају персонализовану подршку и лакшу адаптацију на нову средину.
- Локални ученици развијају емпатију, вештине лидерства и међукултурално разумевање.

Главни изазови:

Потенцијалне језичке баријере између ученика избеглица и њихових другара.

Почетни отпор или нелагодност неких ученика или родитеља.

Обезбеђивање доследности и посвећености парова пријатеља током времена.

ДОБРА ПРАКСА 1

Културна размена и пријатељски програм

Стратегије за превазилажење изазова:

- Обезбедите додатне ресурсе за језичку подршку.
- Ангажовати родитеље кроз информативне сесије и укључити их у културна дешавања.
- Успоставите систем подршке за другаре, укључујући редовне пријаве и повратне информације.

У верзији са обученим таторима, изазови могу бити:

- Проналажење квалификованих наставника:
- Уверите се да наставници имају стручност у предмету и културну осетљивост.
- Распореди координације: Ускладите ученике и наставнике са компатибилном доступношћу.

Кључни налази:

Ова пракса значајно побољшава академски успех ученика избеглица, друштвену интеграцију и језичке вештине. Такође негује инклузивније школско окружење, побољшавајући опште благостање и узајамно поштовање међу свим ученицима.

Истраживања доследно показују да програми подучавања и менторства могу значајно побољшати академске резултате за ученике избеглице, посебно у областима као што су писменост и рачунање.

Везе ка ресурсима:

[Ресурси за образовање UNHCR](#)

[Интеркултурални образовни ресурси](#)

[Национални центар за сметње у учењу](#)

ДОБРА ПРАКСА 1.2

Културна размена и пријатељски програм

Овде пружамо још једну верзију ове праксе са неким додатним ресурсима.

Трајање: 9 пилот сесија: свака по 15 дана

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

Прелиминарни материјали и информације су дати на веб страници пројекта NEW ABC организован у 9 пилот сесија тестирања:

<https://newabc.eu/project/approach/>

Преглед праксе:

Школско окружење је фундаментални интегративни друштвени контекст и сматрамо да је важно укључити заједницу домаћина у интегративне процесе миграната. Менторски програм се ослања на партиципативну методологију, у којој ће актери релевантни за школу (као наставници, удружења родитеља и, углавном, ученици) бити укључени у процесе планирања (нпр. менторски односи између португалске и мигрантске омладине) и активности (колективни догађаји, активности обуке) које олакшавају интегративни процес ученика миграната.

Циљ ове пилот акције је да се директно одговори на потребе младих избеглица и миграната у погледу недостатка интеграције у школско окружење, а истовремено ће се подићи свест школских актера о њиховој улози и одговорности за допринос интеграцији ученика миграната у школском окружењу.

Циљ овог програма је стварање социјалне и емоционалне мреже подршке за ове мигранте у школском окружењу, у којој влада поштовање неких релевантних вредности – демократија, солидарност, слобода, – која гарантује развој аутономије миграната, поверења у школску институцију и добробит, као и подршку интеркултуралној размени.

ДОБРА ПРАКСА 1.2

Културна размена и пријатељски програм

Током пилот акције, млади мигранти и немигранти, као и удружења родитеља и наставници, учествоваће у планирању активности и биће подстакнути да размисле о својој улози у процесу интеграције миграната. Сесије обуке и рефлексивни састанци ће допринети развоју друштвене и грађанске одговорности ових актера, вештина емпатије и придржавања мултикултуралних вредности. Методологија овог програма предвиђа да ће ови актери школе добијати све већу аутономију током програма, моћи да одрже његово постојање у будућности (одрживост програма).

Овај пилот ће допринети решавању неких или свих следећих циљева:

- Створити окружење у којем млади мигранти могу бити добродошли и да се осећају сигурно да се изразе.
- Промовисати школско окружење и укључити сву школску заједницу у процес интеграције ученика миграната.
- Подићи свест у локалним институцијама (пре свега у школама) о њиховој одговорности у активном доприносу интегративном процесу ученика миграната.
- Промовисати аутономију институција да наставе са овим програмом у будућности.

NEW ABC ће реализовати девет пилот програма (погледати у наставку) у девет земаља укључених у пројекат. Ови програми ће бити заједно осмишљени са партнерима и заинтересованим странама и служиће као примери добре праксе. Платформа ће омогућити виртуелни простор за сарадњу, размену мишљења, процену и евалуацију ових пилот иницијатива пре и након имплементације.

ДОБРА ПРАКСА 1.2

Културна размена и пријатељски програм

Предности за наставнике/ученике:

Кроз модел партиципативног акционог истраживања, заинтересоване стране и заједница/друштво у целини биће оснажени и наставиће да се чује њихов глас, преузимајући одговорност за будуће акције и чинећи видљивим и своје потребе и решења која су креирана заједно за креаторе политике и доносиоце одлука.

Главни изазови:

Главни изазови биће организација и имплементација дугорочног приступа, са 9 пилот сесија, и ангажовање које захтева од учесника у дугим периодима.

Кључни налази:

Пројекат New ABC се фокусира на развијање низа иновативних и ефикасних акција усмерених ка образовној, културној и друштвеној инклузији и добробити деце и младих миграната, користећи креативне и партиципативне приступе. Да би се овај циљ постигао на одржив начин, један од главних задатака је тестирање прилагодљивости и могућности ширења пилот акција у различитим земљама учесницама пројекта, како би се утврдила њихова применљивост у различитим контекстима током и након завршетка пројекта.

Свих девет пилот акција, заснованих на активностима, осмишљене су са потенцијалом за репликацију и зато би требало да буду прилагодљиве како би се остварили слични циљеви у различитим условима и ситуацијама.

Везе ка ресурсима:

[Менторство за бољу интеграцију](#)

ДОБРА ПРАКСА 2

Радионица разноликости и толеранције

Кључне речи: *различитост, толеранција, инклузија, политике ЕУ, интерактивно учење*

Трајање радионице: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Пројектор и компјутер за презентацију
- Свеске и оловке за учеснике

Преглед праксе:

Интерактивна групна активност (30 минута):

Сценарио 1: Језичка баријера у разреду Фатима, нова ученица, мучи се са часовима због ограниченог енглеског.

Тачке дискусије:

- Како учитељ и ученици могу подржати Фатиму?
- Које стратегије могу побољшати комуникацију?

Сценарио 2: Културни неспоразум током школског догађаја Џон ненамерно увреди Амину коментаром о њеној традиционалној ношњи.

Тачке дискусије:

- Како наставник треба да реши неспоразум?
- Који кораци могу да образују ученике о културолошкој осетљивости?

Сценарио 3: Инклузивни групни рад. Групни пројекат о светским културама искључује Линг, не вреднујући њен допринос.

Тачке дискусије:

- Како наставник може да подстакне инклузивну сарадњу?
- Које мере обезбеђују да се гласови свих ученика чују?

ДОБРА ПРАКСА 2

Радионица разноликости толеранције

Сценарио 4: Поштовање верских празника, Сара пропушта тест због верског празника, што утиче на њене оцене.

Тачке дискусије:

- Како наставник може да изађе у сусрет Сариним верским уверењима?
- Какав приступ школа може да има да би поштовала различите верске обичаје?

Вежба играња улога (40 минута):

Сценарио 1: Језичка баријера у учионици

Улога 1: Ема - ученица која говори енглески

Улога 2: Марија - студенткиња која говори шпански са ограниченим енглеским

Сценарио: Ема и Марија се боре да разумеју једна другу.

Сценарио 2: Културне разлике у бонтону у учионици

Улога 1: Дејвид – резервисани азијски ученик

Улога 2: Лејла – асертивни европски ученик

Сценарио: Различити стилови комуникације Дејвида и Лејле изазивају напетост.

Сценарио 3: Конфликти због верских обичаја

Улога 1: Ајша - Пости током Рамазана

Улога 2: Марк - Несвестан Ајшиних обичаја

Сценарио: Ајша се осећа непријатно током ручка у разреду, а Марк инсистира да се придружи.

Питања и одговори и закључак (10 минута): Завршите сесијом питања и одговора, сумирајући кључне закључке и дистрибуирајући материјале о културној осетљивости и инклузији у образовању.

ДОБРА ПРАКСА 2

Радионица разноликости и толеранције

Предности за наставнике/ученике:

Учесници стичу практично знање о политикама ЕУ о толеранцији и различитости, доживљавају емпатију кроз интерактивне активности и уче стратегије за примену ових принципа у образовном контексту

Главни изазови:

Обезбеђивање ангажовања учесника, прилагођавање материјала различитој публици и превођење знања о политици у практичну акцију у учионицама.

Кључни налази:

Радионице које комбинују преглед политике, интерактивно учење и практичну примену могу ефикасно да унапреде разумевање учесника и примену принципа толеранције и различитости у образовању.

Везе ка ресурсима:

[Образовне политике и праксе за неговање толеранције, поштовања различитости и грађанске одговорности код деце и младих у ЕУ](#)

ДОБРА ПРАКСА 3

KS3 PSHE: Тражење уточишта - Стварне животне приче младих људи који беже из домовине

Кључне речи: *разумевање, животне приче, идентитет, перцепција*

Трајање: Активност се може обавити на много начина, па тако и промените трајање: једноставно гледање филмова и дискусија о њима, додавање динамике пре и после гледања (писања, питања, интервјуи, дебате, слике...) или, да буде комплетан и значајан, направите са нашим ученицима кратки филм, користећи причу нашег ђака избеглице, учинивши да остатак школе буде свестан њихове стварности (филм се може поставити на школску ТВ или YouTube канал). За ово можемо позвати друге избеглице које познајемо у нашем граду или комшилуку и учинити их делом пројекта.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Уређај за гледање филмова, камере (телефони) за снимање, софтвер за уређивање видеа.

Преглед праксе:

Пре него што почну, наставници треба да воде рачуна о садржају сваког филма, јер он садржи елементе које би неку децу могла да узнемиравају, тако да је неопходно успоставити безбедно окружење за подучавање и учење пре гледања на часу. Посебна пажња ће бити посвећена нашим ученицима избеглицама, пазећи да буду спремни да погледају ове видео снимке и поделе своја искуства. Могу постојати и ученици који сами нису избеглице, али су доживели преокрете и одвајање од куће или породице.

ДОБРА ПРАКСА 3

KS3 PSHE: Тражење уточишта - Стварне животне приче младих људи који беже из домовине

Претходне активности:

- Пре него што прикажете филмове, одвојите време да истражите позадину ситуације у земљама које су приказане како би ученици добили контекст.
- Питајте ученике зашто људи постају избеглице, или шта већ знају о избеглицама, и упоредите њихове одговоре, на пример, на зиду графита. Задржите зид на који ћете се враћати током будуће дискусије.
- Објасните да је кључни разлог зашто људи траже азил то што су прогањани (ускраћена основна права) на основу свог пола, сексуалности, расе, вере, националности или зато што припадају одређеној друштвеној групи или имају одређена политичка мишљења која су у супротности са политиком власти.
- Други разлози за бекство људи из својих земаља су рат, етничко или политичко насиље.

Континуална линија:

- Направите замишљену линију преко учионице и означите крајеве, У потпуности се слажем и Уопште се не слажем. Прочитајте неке изјаве као што су примери у наставку и замолиите ученике да се поставе на линију у зависности од јачине њиховог одговора на њих. Након гледања филмова, поновите активност са истим изјавама да видите да ли се ученици другачије постављају.
- о Сваком би требало дозволити улазак у УК ако бежи од рата, глади или прогона везаних за расу, веру, пол, сексуалност или националност
- о Избеглицама не би требало дозволити да уђу у УК

ДОБРА ПРАКСА 3

KS3 PSHE: Тражење уточишта - Стварне животне приче младих људи који беже из домовине

Додатне активности:

- креативно писање
- уметнички пројекти
- вежбе играња улога на основу прича

Предности за наставнике/ученике:

ICTs су увек занимљив начин увођења садржаја нашим ученицима. Осим тога, то може бити лакши начин да дозволимо нашим ученицима избеглицама да почну да деле своју причу. Ако прво сазнају о другој деци која су искусила исто што и они, а такође виде ефекат који ови филмови изазивају код њихових вршњака, причање о њиховој стварности биће лакше и природније.

Што се тиче академских питања, активност се може применити на више предмета: језик, друштвене науке...

Главни изазови:

Наши ученици можда знају мало или нимало о овој теми: ово се може посматрати као изазов или потешкоћа, али и начин да се постави заједнички почетак за све њих и подигне свест и емпатија са својим новим другаром из разреда и њиховом ситуацијом.

Осим тога, морамо сачекати тренутак када наш нови ученик буде спреман да подели своју причу и да ради на томе како би осталим вршњацима показао реалност избеглица.

ДОБРА ПРАКСА 3

KS3 PSHE: Тражење уточишта - Стварне животне приче младих људи који беже из домовине

Кључни налази:

Као што је већ речено, пракса ће помоћи ученицима избеглицама на много начина, а најважније од тога је могућност да раде на пројекту са својим вршњацима, да се упознају са начином рада школе и његовог новог одељења, да буду део радног тима, објашњавање њихове стварности и, можда, упознавање других ученика са сличним животним карактеристикама.

Везе ка ресурсима:

[Филмови и дидактички водич](#)

ДОБРА ПРАКСА 4:

Изградња мостова: активности за инклузију избеглица за ангажовање у школи

Кључне речи: *инклузија избеглица, разноликост, изградња тима*

Трајање: 60-90 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Сlike/постери различитих тема (пејзажи, воће, спорт)
- Селотејп
- Мобилни телефони са камерама
- Простор за шетњу и груписање
- Папири и оловке за учеснике

Преглед праксе:

- Уредите учионицу или простор за активности тако да омогућите слободно кретање и интеракцију. Очистите централно подручје за шетњу и групне активности.
- Изаберите и прикажите различите сlike, постере или објекте који представљају различите теме (као што су пејзажи, воће, слаткиши и спорт) по просторији.
- Укратко представите сврху активности, наглашавајући инклузивност, разумевање и изградњу тима.
- Објасните да је активност осмишљена да помогне ученицима да се боље упознају, без обзира на њихово порекло.
- Замолите ученике да шетају простором и комуницирају невербално једни са другима, користећи гестове, изразе лица или једноставне радње.
- Након неколико минута, упутите ученике да се окупе око сlike, постера или предмета који им се највише допадају. Ово помаже у формирању група на основу заједничких интереса.

ДОБРА ПРАКСА 4:

Изградња мостова: активности за инклузију избеглица за ангажовање у школи

- У новим групама, ученици треба да створе колективну репрезентацију (као што је поза или приказ) која одражава њихову одабрану тему и да фотографишу групу. Свака група представља своју репрезентацију разреду, подстичући заједничко разумевање и уважавање различитих интересовања.
- Затим поделите ученике у парове, водећи рачуна да сви имају партнера. Ако неко остане без партнера, наставник или водитељ би требало да се упари с њим.
- У паровима, ученици се наизменично представљају, фокусирајући се на две ствари које воле или у којима уживају. Могу користити папир и оловку да запишу оно што су научили једно о другом.
- Након дељења, сваки ученик представља свог партнера групе, претварајући се да је он или она. Ова активност помаже у развијању емпатије и разумевања тако што омогућава увид у сопствени карактер из перспективе друге особе.
- Закључите активност групном рефлексijом, разговарајући о томе шта су научили једни о другима и како, упркос разликама, сви могу да се повежу и подржавају међусобно.
- Истакните важност инклузивности и поштовања у учионици, посебно када је реч о интеграцији избегличких ученика у школску заједницу.

Предности за наставнике/ученике:

Ова активност помаже наставницима да разумеју различито порекло ученика, побољшавајући емпатију и динамику у учионици. Ученици граде међуљудске вештине, самопоуздање и осећај припадности, што је кључно за интеграцију избеглица. Негује подстицајно, инклузивно окружење, промовишући међусобно поштовање и разумевање међу свим ученицима.

ДОБРА ПРАКСА 4:

Изградња мостова: активности за инклузију избеглица за ангажовање у школи

Главни изазови:

Препреке могу укључивати језичке баријере, културне разлике и невољност ученика да учествују. Стратегије за њихово превазилажење укључују коришћење визуелних помагала и преводилаца, креирање културолошки осетљивих материјала и обезбеђивање приступачности и ангажовања активности за све ученике. Изградња заједничке подршке међу наставницима и ученицима је кључна за успешну интеграцију и неговање окружења добродошлице за ученике избеглице.

Кључни налази:

Ова пракса побољшава друштвену интеграцију и језичке вештине, подстичући осећај припадности код ученика избеглица. Ангажовање у интерактивним активностима повећава њихово самопоуздање, академске резултате и благостање пружајући подршку, инклузивно окружење. Ово позитивно школско искуство је кључно за њихов свеукупни развој и успешну интеграцију у заједницу.

Везе ка ресурсима:

[Како примити избеглице у учионици](#)

ДОБРА ПРАКСА 5

Објектив различитости

Кључне речи: *културна размена, сарадња, разноликост*

Трајање: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Флипчарт папир и маркери за сесије размишљања
- Дигиталне камере или паметни телефони са могућностима камере (један по групи или ученику, у зависности од доступности)
- Папир, лепак, маказе, постер табле и оловке
- Штампане слике које представљају различите културе (опционо)
- Пројектор и екран (опционо)

Преглед праксе:

„Lens of Diversity“ је практична радионица осмишљена да подстакне ученике тинејџере да истражују и славе културну разноликост кроз фотографију. Учесници ће научити основне технике фотографисања, учествовати у вођеном лову на трагове фотографија фокусираном на културне елементе и сарађивати на креирању визуелног колажа који приказује њихове различите перспективе. Главни циљеви ове радионице укључују промовисање међукултуралног разумевања и уважавања међу ученицима тинејџерима кроз фотографију, као и подстицање сарадње и тимског рада у хватању и представљању културне разноликости.

1. Лов на трагове фотографија (45 минута):

- Поделите ученике у мале групе и свакој групи дајте листу културних елемената или тема за фотографисање (нпр. традиционална храна, одећа, архитектура, симболи).

ДОБРА ПРАКСА 5

Објектив различитости

- Ученици користе дигиталне камере или паметне телефоне да истражују школски кампус или околну заједницу, снимајући слике које представљају додељене теме.
- Подстицати ученике да креативно размишљају и експериментишу са различитим угловима и перспективама док фотографишу.

2. Размишљање и дељење (30 минута):

- Након што завршите лов на трагове фотографија, поново се окупите као група и дозволите свакој групи да подели своје фотографије са остатком ученика.
- Омогућите дискусију о значају снимљених слика и културној разноликости коју представљају.
- Подстакните ученике да размишљају о сопственом културном пореклу и културним елементима.

3. Колаборативни визуелни колаж (30 минута):

- Користећи одштампане фотографије снимљене током потраге за благом, ученици сарађују како би направили визуелни колаж који приказује разноликост забележених културних елемената.
- Обезбедите уметничке потрепштине као што су лепак, маказе и плоча за постер да бисте олакшали процес прављења колажа.
- Подстакните учеснике да распореде фотографије на визуелно привлачан и смислен начин, укључујући њихова размишљања и увиде из претходне дискусије

4. Завршна активност: Културна размишљања (15 минута):

- Да завршите радионицу, позовите учеснике да се окупе у круг и наизменично поделе једну ствар коју су научили или ценили о културној разноликости током радионице.

ДОБРА ПРАКСА 5

Објектив различитости

- Подстакните учеснике да отворено изразе своје мисли и осећања, стварајући подстицајну и инклузивну атмосферу за дељење.
- Омогућите кратку дискусију о важности културног разумевања и сарадње у изградњи инклузивније и емпатичније школске заједнице.
- Завршите радионицу захваљујући учесницима на учешћу и доприносима, наглашавајући вредност њихових перспектива и искустава у промовисању културне разноликости и међусобног поштовања.

Предности за наставнике/ученике:

Радионица промовише тимски рад и сарадњу међу учесницима, што доводи до стварања визуелно упечатљиве репрезентације културне разноликости. Учесници развијају вештине фотографисања и уметничко изражавање док стичу дубље уважавање културне разноликости. Наставници имају прилику да омогуће смислене дискусије о културном разумевању и сарадњи, негујући инклузивније и емпатичније школско окружење.

Главни изазови:

Главна потешкоћа може бити обезбеђивање приступа адекватном броју дигиталних камера или паметних телефона за све учеснике. Други проблем може бити решавање потенцијалних језичких баријера и културолошких осетљивости током снимања фотографија и процеса прављења колажа. Важна ствар је ефикасно управљање временом како би се омогућило смислено фотографисање, размишљање и сарадња у временском оквиру од 2 сата.

ДОБРА ПРАКСА 5

Објектив различитости

Кључни налази:

Радионица пружа креативну и занимљиву платформу за ученике тинејџере да истражују и славе културну разноликост кроз фотографију. Колаборативни визуелни колаж служи као опипљива репрезентација заједничких искустава и перспектива учесника, промовишући међукултурално разумевање и сарадњу унутар школске заједнице. Ученици развијају вештине фотографисања, уметничко изражавање и способности тимског рада, док стичу дубље разумевање и уважавање културних разлика.

ДОБРА ПРАКСА 6

Приручник за наставнике: „Не само бројеви“

ПРИРУЧНИК ЗА ОБРАЗОВНЕ МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ У ЕВРОПИ

Кључне речи: *Миграције; азил; сигуран простор за разговоре о миграцијама*

Трајање: DVD + Вежбе: 50мин + 90мин + 30мин (у зависности од организације сесија)

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- DVD читач / пројектор
- Штампани материјали из Тоолкита

Преглед праксе:

„Не само бројеви“ је приручник за наставнике о миграцији и азилу у Европској унији осмишљен да помогне наставницима и другим едукаторима да укључе младе људе у информисане дискусије о овој теми. Погодан је за младе од 12 до 18 година.

Друштвени и политички значај питања миграција и азила стално је растао током последње две деценије, током којих је свет био сведок повећања кретања миграната, тражилаца азила и избеглица. Истовремено, проблеми дискриминације, ксенофобије и расизма настављају да се појављују, често изазивајући тензије у заједницама.

Како европска друштва постају мултикултуралнија, неопходно је постати свестан главних разлога који подстичу или терају људе да напусте своје земље. Разумевање овог феномена може помоћи у промовисању поштовања различитости и подстицању друштвене кохезије.

ДОБРА ПРАКСА 6

Приручник за наставнике: „Не само бројеви“

ПРИРУЧНИК ЗА ОБРАЗОВНЕ МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ У ЕВРОПИ

Посебно је потребно више информација дистрибуирати младим људима, који су сутрашњи доносиоци политичких одлука, али чија мишљења о миграцијама и азилу нису увек заснована на чињеничним и објективним информацијама.

Из тог разлога, Међународна организација за миграције (IOM) и Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице (UNHCR) су се удружили да развију и објаве овај нови наставни алат, који подстиче отворену и информисану дебату о овим критичним и сложеним питањима.

Овај комплет алата укључује DVD са филмовима и портретима, креативним вежбама и приручник за наставнике, који су сви дизајнирани да укључе младе људе од 12 до 18 година у информисане дискусије о миграцији и азилу.

Општи циљеви су побољшање разумевања питања миграција, промовисање поштовања различитости и подстицање друштвене кохезије. Реализација подразумева гледање филмова, извођење групних вежби и дебата у учионици, прилагођавајући сложеност и дубину активности старосној групи ученика.

Предности за наставнике/ученике:

За наставнике, комплет алата нуди готов и структуриран ресурс за бављење сложеним и актуелним предметом, дајући им флексибилност да прилагоде активности потребама и контексту свог разреда.

ДОБРА ПРАКСА 6

Приручник за наставнике: „Не само бројеви“

ПРИРУЧНИК ЗА ОБРАЗОВНЕ МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ У ЕВРОПИ

За ученике, промовише дубље и личније разумевање миграната и избеглица, рушење стереотипа и изградњу емпатије кроз стварне приче и партиципативне активности.

Главни изазови:

Један од главних изазова је осетљивост теме, која код неких ученика може да дотакне лична питања или да изазове снажне емотивне реакције.

Још један изазов је осигурати уравнотежену дискусију са поштовањем у учионици, посебно са различитим мишљењима. Поред тога, неким наставницима може бити тешко да приступе овој теми због могућег недостатка искуства или обуке о питањима миграција и азила.

Кључни налази:

„Приручник за наставнике: Нису само бројеви“ је пример праксе за промовисање холистичког и хуманизованог разумевања питања миграције и азила међу младима.

Комбинујући чињенично образовање са личним искуствима и интерактивним активностима, комплет алата олакшава смислено учење и промовише вредности инклузије и поштовања различитости. Успешна примена овог програма у школама може значајно да допринесе изградњи кохезивнијих и пријатнијих друштава за све.

Везе ка ресурсима:

[Приручник за професора \(на португалском\)](#)

ДОБРА ПРАКСА 7

Живе легенде и митови

Кључне речи:

Културна разноликост, интеграција, класна активност, свест о избеглицама

Трајање: 45 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Основни прибор за писање, папир, оловке, бојице

Преглед праксе:

Учесници раде у групама од 3 или 4 (најбоље са највише 5 у групи). Свака група бира легенду или мит популаран у њиховом региону. То може бити или врло локална прича која се чује код куће или популарна прича. Задатак сваке групе је да га представи у уметничком облику (нпр. цртеж) или описном облику. Техника ће зависити од узраста, као и од језичких способности учесника. Време: 20 минута. Затим свака група представља своју легенду осталим учесницима, након чега следи дискусија коју наставник води о причи. Време: 20 минута.

- Зашто је ова прича важна?
- Да ли је ова прича позната само локално, или има мултикултуралну димензију?
- Који се универзални закључци могу извући из тога?
- Да ли би било који аспект ове приче могао бити од помоћи у искуствима избеглица, као што је живот у страниој земљи, сусрет са лошим људима, склапање пријатељстава, итд.?"

Свеобухватни циљ ове вежбе је истраживање културних сличности и разлика између избеглица и учесника који их угошћују. Подстиче разумевање између различитих култура.

ДОБРА ПРАКСА 7

Живе легенде и митови

Предности за наставнике/ученике:

- Учесници се активно укључују у групне активности учења. Ученици упознају локалну културу као и културу избеглица, што доводи до смањења разлика и подела и бољег међусобног разумевања. Когнитивни аспекти су такође важни; упознавањем различитих митова и легенди ученици обогаћују своје знање о свету.

Главни изазови:

- За избеглице, језичка баријера може бити препрека, што други део вежбе, који укључује дискусију, чини изазовнијим. У овом случају ће бити потребна помоћ наставника. Што се тиче првог дела вежбе, избор одговарајуће технике ће олакшати овај задатак.
- Расправа о успоменама везаним за неопходност напуштања матичне земље треба да се одвија мирно и промишљено, како не би непотребно изазивала негативне емоције.

Кључни налази:

- Међусобно разумевање и упознавање култура су међу кључним факторима који утичу на ефективну адаптацију на нову средину. С друге стране, за избеглице које деле своје приче, то је прилика да својим новим колегама представе себе и своју земљу, али и да задрже сопствену везу са својом домовином. Вођење ове дискусије и равноправна размена искустава продубљује инклузивност, различитост и позитивно утиче на односе унутар групе ученика.

Везе ка ресурсима:

[Радионице креативног изражавања за децу имиграната и избеглица](#)

ДОБРА ПРАКСА 8

Радионице за културну оријентацију и адаптацију

Кључне речи: *културна адаптација, оријентација, ангажовање заједнице, интеркултурална размена*

Трајање: Почетне интензивне радионице праћене месечним сесијама

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Водичи за оријентацију,
- активности културне размене,
- тумачи,
- едукативни материјали о локалној култури и партнерство са локалним културним организацијама.

Преглед праксе:

Радионице имају за циљ да упознају ученике избеглице са локалном културом, нормама и школским окружењем, помажући им да се лакше прилагоде. Циљеви укључују олакшавање транзиције у нови образовни систем, смањење културног шока и промовисање међусобног разумевања и поштовања међу ученицима. Активности укључују интерактивне сесије које покривају аспекте свакодневног живота, школске рутине и локалне обичаје, као и програме културне размене у којима ученици деле сопствену културу. Укључивање заједнице се подстиче како би се створила атмосфера добродошлице. Кораци имплементације укључују почетне културне процене, развој прилагођеног садржаја радионице, континуирано прикупљање повратних информација и периодична ажурирања програма на основу потреба учесника.

ДОБРА ПРАКСА 8

Радионице за културну оријентацију и адаптацију

Главни изазови:

Превазилажење културних неспоразума: Подстакните отворену комуникацију и пружите могућности за дијалог за решавање неспоразума.

Ангажовање родитеља: Понудите радионице и материјале на више језика да бисте укључили родитеље у процес културног прилагођавања.

Одржавање интересовања: Различити формати радионица, укључите гостујуће говорнике и повежите активности са искуствима из стварног живота како би сте одржали заинтересованост.

Кључни налази:

Ова пракса је побољшала културну свест, омогућила лакшу интеграцију у школски живот и ојачала везе у заједници. Ученици наводе да боље разумеју локалне обичаје и осећају се сигурније у сналажењу у новом окружењу.

Везе ка ресурсима:

[Lah Janez.pdf](#)

ДОБРА ПРАКСА 8

Радионице за културну оријентацију и адаптацију

Пракса радионица за културну оријентацију и адаптацију има за циљ да олакша интеграцију ученика избеглица у ново културно и образовно окружење. Ево детаљнијег објашњења праксе:

Циљеви:

- Упознајте ученике избеглице са локалним обичајима, нормама и друштвеним очекивањима.
- Олакшајте транзицију у нови школски систем и смањите културни шок.
- Неговати међусобно разумевање и поштовање између избеглих и локалних ученика.
- Повећати културну свест међу наставницима и особљем.

Имплементација:

1. Иницијална процена: Извршите процену потреба да бисте разумели културну позадину и специфичне изазове са којима се суочавају ученици избеглице.

2. Развој радионице: Дизајнирајте интерактивне радионице које покривају теме као што су:

- Свакодневне животне рутине (куповина, превоз, здравствена нега)
- Школска култура и очекивања (правила, стилови комуникације, академске норме)
- Локални обичаји и традиција
- Интеркултурална комуникација и решавање конфликта

ДОБРА ПРАКСА 8

Радионице за културну оријентацију и адаптацију

3. Интерактивне активности: Укључите ангажоване активности као што су:

- Играње улога уобичајених друштвених ситуација
- Групне дискусије и сесије питања и одговора
- Активности културне размене (дељење хране, музике, прича)
- Излети до локалних културних знаменитости

4. Укљученост заједнице: Удруживање са локалним културним организацијама, лидерима заједнице и волонтерима како би пружили аутентична културна искуства и подршку.

5. Стална подршка: Понудите месечне наставне сесије за решавање текућих изазова и јачање културног прилагођавања.

6. Повратне информације и прилагођавање: Континуирано прикупљајте повратне информације од учесника како бисте побољшали и прилагодили радионице њиховим потребама у развоју.

Предности за наставнике/ученике:

За наставнике: Стекните културну компетенцију и стратегије за ефикасну подршку ученицима избеглицама у учионици.

За ученике: Развијте вештине и знања неопходна за сналажење у новом окружењу са самопоуздањем и смањење осећаја изолације.

REFINC

II Социјална и емоционална подршка

**Приступи који задовољавају психолошке и емоционалне
потребе ученика избеглица**

**Sufinansira
Evropska unija**

ДОБРА ПРАКСА 9

Унутрашња снага

Кључне речи: *отпорност, вештине суочавања, траума, подршка избеглицама*

Трајање: 45 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Флипчарт или табла
- Маркери
- Мали папирићи
- Посуда
- Оловке/оловке

Преглед праксе:

Увод (10 минута)

Фацилитатор уводи тему радионице и објашњава важност отпорности и способности суочавања са стресом за ученике избеглице.

Идентификација и обука ученичких ментора. Фасилитатор води кратку дискусију о томе шта значи отпорност и зашто је неопходна за превазилажење изазова. Овај увод има за циљ да постави позитиван тон и створи сигуран простор за отворену дискусију.

Размишљање о предностима (15 минута)

Сваки ученик добија мали папирић и записује личну снагу или позитивну особину коју поседује. Ученици савијају своје папириће и стављају их у посуду. Водитељ чита сваки листић наглас, а ученици погађају ко га је написао. Ова активност подстиче саморефлексију и препознавање личних снага. Помаже ученицима да виде сопствену вредност и снагу својих вршњака, изграђујући заједницу која их подржава.

ДОБРА ПРАКСА 9

Унутрашња снага

Стратегије превладавања Brainstorm (15 минута)

Фасилитатор води сесију размишљања о стратегијама суочавања са стресом, траумом и невољама. Ученици дају идеје и предлоге, који се бележе на флипчарту или белој табли. Фасилитатор подстиче ученике да поделе лична искуства о суочавању са изазовима и шта им је помогло. Ова сарадничка активност не само да ствара листу практичних стратегија, већ и нормализује дељење личних борби и успеха.

Креативно изражавање (15 минута)

Ученицима се даје прилика да се креативно изразе кроз уметност, писање или покрет. Они могу да бирају између различитих опција, као што су цртање, вођење дневника или плес, како би истражили своје емоције и искуства у безбедном окружењу са подршком. Фасилитатор даје упутства и смернице по потреби, подстичући ученике да искористе своје унутрашње ресурсе и аутентично се изразе. Ова активност је осмишљена да помогне ученицима да обрађују своје емоције и искуства на невербални и терапеутски начин.

Резиме (10 минута)

Распоредите учеснике у круг, тако да сви имају јасан поглед једни на друге. Изаберите предмет (нпр. мали камен или мекану играчку) који ће послужити као „комад који говори“. Фасилитатор почиње тако што држи „комад који говори“ и дели кратак осврт на искуство са радионице. Фасилитатор затим преноси „комад који говори“ особи са леве стране, која дели њен осврт. Сваки учесник има прилику да говори док држи „комад који говори“. Ова завршна активност пружа структуриран начин да ученици размисле о свом учењу, поделе своје мисли и слушају друге, јачајући осећај заједнице и међусобне подршке.

ДОБРА ПРАКСА 9

Унутрашња снага

Предности за наставнике/ученике:

Радионица пружа простор подршке ученицима да размењују искуства, изграде самосвест и подржавају једни друге. Ученици развијају отпорност и вештине суочавања како би се ефикасно снашли у изазовима. Наставници стичу увид у снаге и изазове ученика, омогућавајући им да боље подрже своје емоционално благостање и академски успех.

Главни изазови:

Главни изазов је осигурати да активности радионице буду инклузивне и осетљиве на различита искуства и порекло ученика избеглица. Друга ствар је решавање било каквих језичких баријера или комуникацијских изазова који се могу појавити током радионице.

Кључни налази:

Радионица негује осећај заједништва и међусобне подршке међу ученицима, побољшавајући њихово опште благостање и академски успех. Ученици треба да се осећају оснаженим и подржаним у развијању отпорности и вештина суочавања. Наставници треба да посматрају повећану самосвест и вештине емоционалне регулације међу ученицима који учествују, доприносећи позитивном школском окружењу.

ДОБРА ПРАКСА 10

Видети, чути, осетити: 5-4-3-2-1

Кључне речи:

Свесност, ублажавање анксиозности, флешбекови, фокус, чулна свест

Трајање: 15 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

Скрипта како да именујете (описано у наставку)

Преглед праксе:

Моделирајте следећи сценарио прво наглас, а затим нека тинејџер вежба сам наглас док га ви слушате. Можете поново покренути и понављати док се не опустите. Ако ви или тинејџер постанете поспани или опуштени... добро, то је заиста циљ... који сигнализира опуштање и у реду је престати.

- Именујте пет предмета које видите у просторији, један по један.
Пример: Видим столицу. Видим тепих. Видим оловке. Видим књиге. Видим врата.
- Наведите пет звукова које чујете.
Пример: Чујем кораке. Чујем вентилатор. Чујем птицу. Чујем сирену аутомобила. Чујем своје дисање.
- Наведите пет осећања која тренутно имате.
Пример: Осећам се уморно. Топло ми је. Осећам анксиозност. Осећам се узбуђено. Осећам се тужно.
- Именујте 4 предмета које видите, 4 звука које чујете и 4 ствари које осећате.

ДОБРА ПРАКСА 10

Видети, чути, осетити: 5-4-3-2-1

- Именујте 3 предмета које видите, 3 звука које чујете и 3 ствари које осећате.
- Именујте 2 предмета које видите, 2 звука које чујете и 2 ствари које осећате.
- Именујте 1 предмет који видите, 1 звук који чујете и 1 ствар коју осећате.

Предности за наставнике/ученике:

Мозак може задржати само једну по једну мисао. Усмеравајући своје мисли ка чулним искуствима и емоцијама, можемо прекинути негативне мисаоне спирале и очистити свој ум за нове токове мисли.

Главни изазови:

Појединци могу сматрати да је тешко да остану присутни и свесни када их преплаве мисли или сећања. Поред тога, особе које су преживеле трауму могу доживети повећану емоционалну реактивност, што отежава ефикасно регулисање емоција.

Кључни налази:

Фокусирање њиховог ума на садашњи тренутак може побољшати концентрацију и когнитивне перформансе, омогућавајући ученицима да ефикасније апсорбују информације, а наставницима да јасно и прецизно испоручују садржај. Свесност промовише емоционалну регулацију, смањујући нивое стреса и анксиозности. Штавише, давање приоритета садашњем тренутку промовише опште благостање, подстичући позитивно окружење за учење које подржава све.

Везе ка ресурсима:

Креативне интервенције за изазове за децу и адолесценте
Susan P. Epstein

[5-4-3-2-1 једноставна вежба за смиривање ума](#)

ДОБРА ПРАКСА 11

Наше приче, наша уметност

Кључне речи: *Оснаживање, изградња веза, емоционално изражавање*

Трајање: 90 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Уметнички прибор као што су папир, маркери, бојице, оловке у боји, боје итд.
- Новине и часописи.
- Материјали за писање као што су свеске и оловке.

Преглед праксе:

Ова активност пружа структуриран, али флексибилан оквир за ученике избеглице да се укључе у креативно изражавање, поделе своје приче и негују везе са својим вршњацима у школском окружењу.

- Објасните сврху активности: да истраже и изразе своје јединствене приче и избегличка искуства кроз уметност. Нагласите важност поштовања прича једни других.
- Замолите сваког ученика да се представи тако што ће рећи своје име и нацртати симбол који их представља на парчету папира; након што сви заврше, позовите их да поделе своје симболе и приче иза њих.
- Позовите ученике да направе уметничка дела која представљају њихово путовање до њихове тренутне локације. Они могу изабрати да прикажу сцене из своје прошлости или садашњости.
- Охрабрите их да користе различите уметничке технике и материјале да би се изразили, као што су цртеж, сликање, колаж или комбиновани медији.

ДОБРА ПРАКСА 11

Наше приче, наша уметност

- Након што заврше свој уметнички рад, обезбедите време ученицима да поделе своје креације са групом. охрабрите их да разговарају о инспирацији која стоји иза својих уметничких дела, емоцијама које су искусили док су их стварали и свим везама које виде између својих прича.
- Омогућите дискусију са подршком и поштовањем у којој ученици могу дати повратне информације и поставити питања.

Предности за наставнике/ученике:

Промовисањем различитости, инклузије и емпатије, радионице попут ових доприносе позитивној школској култури у којој се сви ученици осећају поштовано и подржано. Ученици имају прилику да се креативно изразе и поделе своје јединствене приче и перспективе, што може побољшати њихово самопоштовање и осећај идентитета. Ученици такође уче једни од других из различитих позадина и искустава, промовишући културно разумевање, емпатију и уважавање различитости.

Главни изазови:

Неки ученици могу имати ограничено знање примарног језика радионице, што отежава комуникацију и разумевање инструкција. У том случају помоћ наставника би била од помоћи. Вреди напоменути да су многа деца избеглице доживела трауму у вези са расељавањем, насиљем или губитком, која се може појавити током приповедања или креативних активности, што захтева осетљиво руковање водитељима радионице.

ДОБРА ПРАКСА 11

Наше приче, наша уметност

Кључни налази:

И учесници и водитељи су стекли дубље разумевање различитих културних позадина и искустава деце имиграната и избеглица, подстичући емпатију и уважавање културне разноликости. Дељење личних прича и уметничких дела у окружењу подршке потврдило је искуства ученика и оснажило их да прихвате своје културно наслеђе и лична путовања. А ангажовање у креативном изражавању и приповедању подстакло је интересовање и ангажовање ученика у учењу, промовишући академски успех и благостање.

ДОБРА ПРАКСА 12

Велика птица одраста

Кључне речи: комуникација, поверење, ангажовање, селективно-нем

Трајање: 45 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Лепљиве белешке или картице за белешке
- Оловке

Преглед праксе:

Примарни циљ ове активности је подстицање комуникације са дететом које можда нерадо улази у разговор.

Кораци за укључивање детета у разговор помоћу лепљивих белешки

Започните разговор:

- Напишите "Како си?" на лепљивом листу.
- Залепите белешку на дететову руку да бисте привукли његову пажњу.

Подстакните интеракцију:

- Дајте детету неколико цедуљица и оловку.
- Реците: „Напишите свој одговор на белешку.“

Одговори размене:

- Дете ће написати свој одговор на лепљиву цедуљицу и залепити га на вас.

Наставите размену:

- Наставите разговор тако што ћете одговарати на белешке једни другима.
- Уживајте у процесу док обоје почињете да се покривате лепљивим нотама, што често доводи до смеха и забаве.

ДОБРА ПРАКСА 12

Велика птица одраста

Предности за наставнике/ученике:

Покретање комуникације са селективно немим дететом није само први корак у рушењу баријера, већ и основа на којој се могу изградити јаки односи између наставника и детета. Предузимајући иницијативу да се ангажују са дететом, наставници стварају прилике за развој поверења и да се дете постепено осећа угодније да се изражава. Како комуникација напредује, наставници могу да прилагоде свој приступ потребама и преференцијама детета, подстичући осећај сигурности и разумевања. Кроз стрпљење, емпатију и доследну подршку, наставници могу да негују однос који оснажује дете да слободније комуницира и активно учествује у свом образовном путу.

Главни изазови:

Наставници се често налазе у ситуацији да се „поставе на главу“ како би подстакли децу да се отворе и комуницирају. Због тога ова активност може бити корисна за приступ деци која нису спремна на комуникацију.

Кључни налази:

Комуникација је основно средство за успостављање односа јер омогућава појединцима да се повежу, разумеју и односе једни према другима. Кроз ефикасну комуникацију, људи могу да изразе своје мисли, осећања и потребе, подстичући међусобно разумевање и поверење. Учествојући у смисленом дијалогу, појединци могу изградити однос показујући поштовање, отвореност и аутентичност. Комуникација омогућава размену информација, идеја и емоција, стварајући заједничку везу и осећај припадности.

Везе ка ресурсима: Креативне интервенције за изазове за децу и адолесценте, [Susan P. Epstein](#)

ДОБРА ПРАКСА 13

Програм “Caring Hearts”: Свеобухватна емоционална подршка ученицима избеглицима

Кључне речи:

Подршка избеглицима, емоционално благостање, интеграција, отпорност

Трајање: Континуирано, са специфичним активностима и проценама које се спроводе током школске године.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Наменска соба за саветовање,
- материјали за обуку особља,
- смернице групе за вршњачку подршку,
- комплети активности културне размене,
- сарадња са локалним стручњацима за ментално здравље.

Преглед праксе:

Програм Caring Hearts у међународној школи Хармони осмишљен је да одговори на јединствене психолошке и емоционалне потребе ученика избеглица. Наш програм има за циљ да створи окружење подршке у којем ученици избеглице могу да се осећају безбедно, схваћено и цењено. Циљеви укључују:

1. Емоционална подршка: Обезбедите индивидуализоване сесије саветовања како бисте помогли ученицима да се изборе са траумом и изграде емоционалну отпорност.
2. Друштвена интеграција: Омогућите вршњачке групе за подршку и активности културне размене како бисте подстакли осећај припадности и заједнице.

ДОБРА ПРАКСА 13

Програм “Caring Hearts”: Свеобухватна емоционална подршка ученицима избеглицима

3. Обука наставника: Опремити наставнике вештинама и знањем за подршку ученицима избеглицима кроз радионице професионалног развоја фокусиране на културну осетљивост и праксе засноване на трауми.

4. Укљученост родитеља: Ангажујте родитеље кроз радионице и редовну комуникацију како бисте осигурали конзистентан систем подршке код куће и у школи.

Имплементација:

1. Индивидуално саветовање: Сваки ученик избеглица добија школског саветника који води редовне сесије један на један. Ове сесије се фокусирају на обраду трауме, стратегије суочавања и емоционалну регулацију.

2. Групе за вршњачку подршку: Одржавају се недељни групни састанци где ученици избеглице могу да поделе своја искуства и добију подршку од вршњака који се суочавају са сличним изазовима. Ове сесије воде обучени фасилитатори.

3. Радионице за наставнике: Тромесечне радионице се спроводе за наставнике како би научили о културолошкој осетљивости, праксама заснованим на трауми и стратегијама за препознавање и решавање емоционалног стреса код ученика.

4. Активности културне размене: Организују се месечни догађаји на којима ученици избеглице могу да поделе своје културно наслеђе са својим вршњацима, промовишући међусобно разумевање и поштовање.

5. Ангажовање родитеља: Редовне радионице и састанци са родитељима на којима се разговара о напретку њихове деце, обезбеђују технике емоционалне подршке и подстичу породично окружење.

ДОБРА ПРАКСА 13

Програм “Caring Hearts”: Свеобухватна емоционална подршка ученицима избеглицима

Предности за наставнике/ученике:

Наставници стичу дубље разумевање изазова са којима се суочавају ученици избеглице и уче ефикасне стратегије за њихову подршку. Студенти избеглице имају користи од персонализоване емоционалне подршке, побољшане друштвене интеграције и побољшане отпорности, што доводи до бољих академских и личних резултата.

Главни изазови:

Потенцијални изазови укључују језичке баријере, културне разлике и ограничена средства за специјализовану подршку. Превазилажење ових изазова укључује коришћење преводаца, нуђење обуке о културним компетенцијама за особље и тражење партнерстава са локалним организацијама за додатне ресурсе.

Кључни налази:

Програм “Caring Hearts” значајно побољшава емоционално благостање ученика избеглица, социјалну интеграцију и академски учинак. Ученици развијају јаче механизме суочавања, осећају се повезаније са својом школском заједницом и показују повећан ангажман и успех у учењу.

Везе ка ресурсима:

- [Национална мрежа за дечији трауматски стрес](#)
- [UNHCR – Образовање деце избеглица](#)
- [Европска мрежа за пресељење](#)

ДОБРА ПРАКСА 14

Кругови безбедног простора

Кључне речи: нега заснована на трауми, емоционално благостање, групна подршка, сигуран простор, емпатија

Трајање: 45-минутне сесије, једном недељно, уз помоћ обученог саветника или наставника

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Одредите миран и удобан простор за “Кругове”.
- Прикупите једноставне удобне предмете (лоптице за стрес, фицит играчке, ћебад).
- Припремите отворена питања или упите за вођење дискусија.
- Успоставите јасне смернице за поверљивост и поштовање унутар групе.

Преглед праксе:

“Кругови безбедног простора” пружају структурисано окружење ученицима избеглицама да поделе своја искуства, осећања и изазове у окружењу подршке и без осуђивања. Свака сесија укључује:

- Пријављивање: Ученици деле како се осећају у овом тренутку користећи реч, фразу или визуелни приказ.
- Вођена дискусија: Фасилитатор поставља питања или упутства која се односе на емоције, стратегије суочавања или прилагођавање културе.
- Отворено дељење: Ученици добровољно деле искуства, мисли или питања у вези са темом.
- Афирмација и подршка: Чланови групе нуде охрабрење, емпатију и потврђивање једни другима.
- Одјава: Ученици размишљају о томе шта су добили на сесији.

ДОБРА ПРАКСА 14

Кругови безбедног простора

Додатне вежбе за добру праксу

Доступне су онлајн обуке

Предности за наставнике/ученике:

Наставници: Стекните увид у емоционалне потребе ученика, створите инклузивнију климу у учионици, изградите однос и поверење са ученицима.

Ученици: Развити вештине емоционалне регулације, изградити отпорност, смањити осећај изолованости, ојачати друштвене везе, научити здраве механизме суочавања.

Главни изазови:

- Изградња поверења: Уверите се да се ученици осећају безбедно и удобно када деле лична искуства.
- Управљање откривањем података: Будите спремни да повежете ученике са додатним ресурсима подршке по потреби.
- Одржавање доследности: Осигурајте редовно учешће да бисте успоставили рутину и осећај припадности.

Кључни налази:

Истраживања показују да групне интервенције попут “Безбедни Кругови” могу значајно побољшати исходе менталног здравља младих избеглица, укључујући смањење симптома PTSD, анксиозности и депресије. Ученици такође наводе да се осећају више повезани са својим вршњацима и школском заједницом.

Везе ка ресурсима:

Истраживања показују групне интервенције попут
Безбедног простора

ДОБРА ПРАКСА 15

Потребне ствари

Кључне речи: *емпатија, траума, подршка избеглицима*

Трајање: 30 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Мали листови папира (3 по ученику),
- оловке (за сваког ученика),
- бојице (опционо)

Преглед праксе:

Ова активност користи дискусију и “дијамантско рангирање” како би помогла ученицима да разумеју како је изненада напустити свој дом.

- Почните од разговора о миграцији, питајте о разлозима зашто се људи селе да живе негде другде.
- Поделите ученике у мале групе (3 или 4) и дајте им оловке и листове папира.
- Питајте их шта би понели од куће у случају нужде, ако морају да беже. Ученици треба да их нацртају или запишу.
- Питајте сваког о њиховом избору и објашњењу.
- Сада радите у групама, покушајте да одредите приоритете почевши од најважнијих.
- Процените резултат у свакој групи. Корисно питање:
  1. Да ли постоје неке сличности или значајне разлике између група?
  2. Да ли је било неких изненађујућих предмета?
  3. Шта би пропустили ако би морали да беже?
  4. Да ли су на списковима само практичне ствари или и неки лични предмети?
  5. Да ли би њихови родитељи узимали другачије ствари?

ДОБРА ПРАКСА 15

Потребне ствари

Предности за наставнике/ученике:

Ова активност омогућава боље разумевање ситуације избеглица које су морале журно да напусте своје домове. Негује међусобно разумевање и емпатију међу ученицима, наглашавајући стварне проблеме са којима се избеглице суочавају.

Главни изазови:

Покушајте да изаберете разлог за бекство од куће који је што лакши за замислити и што интересантнији за што већи број ученика.

Важно је нагласити да не постоје тачни и погрешни одговори када је у питању лични избор и преференција, иако можда постоје избори који су мудрији и практичнији од других.

Кључни налази:

Дискусија о кључним питањима која се тичу избеглица, неговању међусобних веза и разумевања. Рушење баријера кроз боље уживљавање у ситуацију избеглица.

Везе ка ресурсима:

[Compass Приручник за образовање младих о људским правима](#)

ДОБРА ПРАКСА 16

Шта би рекла лампа?

Кључне речи: *емпатија, креативност, перспектива*

Трајање: 60-90 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Папир
- Оловка или оловке

Преглед праксе:

Циљ ове вежбе је да помогне ученику да стекне свежу перспективу и да деперсонализује проблем посматрајући га кроз сочиво метафоричких објеката, што може олакшати дискусију и адресирање њихових осећања.

Укључивање тинеџера у метафоричко размишљање помоћу свакодневних предмета

1. Идентификујте објекте:

Замолите тинеџера да погледа по соби и именује најмање 10 предмета, као што су лампа, радни сто, књига, шоља, календар итд.

2. Документујте објекте:

Запишите предмете како их тинеџер именује.

3. Уведите метафоричко размишљање:

Замолите тинеџера да размисли шта би сваки од ових објеката могао рећи о конкретном проблему, замишљајући перспективу сваког објекта.

Ако се тинеџер мучи са концептом, наведите неколико примера који ће илустровати како да размишља метафорички.

ДОБРА ПРАКСА 16

Шта би рекла лампа?

Примери:

Лампа би могла да каже: „Морамо да бацимо више светла на проблем. Књига би могла да каже: „Треба нам више информација; наставите да гледате дубље.“ Календар би могао да каже: „Хајде да размотримо колико дуго овај проблем траје.“

Сврха вежбе:

Да се код ученика изазове вишеструке, различите перспективе, чинећи решавање проблема забавним и креативним.

Предности за наставнике/ученике:

Користите ову активност када радите са ученицима на стратегијама суочавања како бисте побољшали ситуацију, али изгледа да ништа не функционише и ученик постаје све више фрустриран (на пример, ако ученик каже: „Немам пријатеља.“).

Главни изазови:

Могу се појавити препреке као што су језичке баријере, културне разлике и повученост ученика. За решавање ових изазова, кључне стратегије су запошљавање преводилаца и обезбеђивање ангажовања и подршке. Успостављање подршке заједнице и међу наставницима и међу ученицима је од виталног значаја за успешну интеграцију и неговање атмосфере добродошлице за ученике избеглице.

Кључни налази:

Активност нуди драгоцену прилику да се дете одвоји од изјава и сматра их као да су их дали други. Ово им омогућава да стекну перспективу и сагледају своју ситуацију из различитих углова.

Везе ка ресурсима:

Креативне интервенције за изазове за децу и адолесценте
[Susan P. Epstein](#)

ДОБРА ПРАКСА 17

Боје дома: истраживање идентитета

Кључне речи: *идентитет, различитост, самоизражавање, културна истраживања*

Трајање: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Материјали за етикете са именом (картон, маркери, налепнице, итд.)
- Колажни материјали (часописи, новине, остаци тканине, лепак, маказе, итд.)
- Камени материјали за причу (глатко камење или стене, боје, маркери, итд.)
- Материјали за сликање (платна, боје, четке, палете итд.)

Преглед праксе:

Ова радионица пружа ученицима имигрантима и избеглицама прилику да истраже и изразе свој културни идентитет, емоције и искуства кроз различите облике уметности, подстичући креативност, самоизражавање и осећај припадности у свом новом окружењу.

1. Активност Ледоломца: „Ознаке имена са значењем“.

- Ученици праве ознаке са именима користећи шарене маркере и налепнице, украшавајући их симболима или сликама које представљају њихову културну позадину или лична интересовања.
- Док креирају своје ознаке са именом, ученици деле са групом значај симбола које су одабрали.

2. Активност креирања колажа:

- Ученицима је обезбеђен разни материјал као што су часописи, новине, остаци тканине, дугмад и перле.
- Они стварају колаже који одражавају њихово културно наслеђе, успомене или емоције, користећи материјале да пренесу своје јединствене приче и искуства.

ДОБРА ПРАКСА 17

Боје дома: истраживање идентитета

3. Причање прича помоћу каменчића:

Увод у приче каменчићима:

- Водитељи уводе концепт каменчића приче, малог камења или стена украшених симболима или сликама које представљају приче или искуства.
- Ученици дискутују о моћи приповедања и значају симбола у њиховим културама.

Креирање прича каменчићима:

Ученици бирају камење из колекције коју су обезбедили водитељи и украшавају их бојама, маркерима или другим уметничким потрештинама.

Они стварају симболе или слике на камењу који представљају аспекте њиховог културног идентитета, вредности или искустава.

- Круг за дељење:
- Ученици се окупљају у круг и наизменично деле приче иза својих каменчића са групом.
- Они објашњавају значај симбола или слика које су одабрали и деле лична сећања повезана са њима.

4. Размишљање и затварање:

- Ученици се окупљају у круг и размишљају о својим уметничким делима и искуствима током радионице. Фасилитатори воде дискусију, подстичући ученике да поделе како се осећају након што су се изразили кроз уметност и шта су научили о себи и другима. Фасилитатори подстичу ученике да наставе да истражују и изражавају свој културни идентитет кроз уметност у свакодневном животу.

ДОБРА ПРАКСА 17

Боје дома: истраживање идентитета

Предности за наставнике/ученике:

Кроз дељење прича, симбола и искустава из свог различитог културног порекла, ученици стичу дубље разумевање и уважавање међусобне баштине, подстичући међукултурну емпатију и поштовање. Укључивање у креативно изражавање подстиче осећај оснаживања код ученика, јер имају прилику да поделе своје гласове, приче и перспективе са другима у радионици.

Наставници могу да инкорпорирају иновативне наставне стратегије и активности засноване на уметности у своје планове часова, повећавајући ангажовање ученика, мотивацију и исходе учења. Посматрајући и учествујући у активностима креативног изражавања ученика, наставници стичу вредан увид у културно порекло, емоције и перспективе својих ученика, омогућавајући им да боље подрже своје друштвене и емоционалне потребе.

Главни изазови:

Ученици могу имати различите нивое знања језика наставе на радионици, што може ометати комуникацију, разумевање и ангажовање у активностима.

Укључивање у приповедање и уметничко изражавање може изазвати интензивне емоције или трауматична сећања код неких ученика, захтевајући од фасилитатора да створе безбедно и подржавајуће окружење и обезбеде одговарајућу подршку и ресурсе за емоционалну обраду.

Неки ученици могу имати ограничену изложеност или разумевање уметничких концепата и техника, што захтева од фасилитатора да дају јасна упутства, демонстрације и смернице како би подржали њихово креативно изражавање.

ДОБРА ПРАКСА 17

Боје дома: истраживање идентитета

Кључни налази:

Кључни налази радионице су њена ефикасност у промовисању истраживања културног идентитета, емоционалног изражавања, међукултуралног разумевања и изградње заједнице међу децом имиграната и избеглица у школском окружењу.

ДОБРА ПРАКСА 18

„Heart Spaces”: Неговање емоционалног благостања и отпорности код ученика избеглица“

Кључне речи:

Нега заснована на трауми, социјално-емоционално учење (SEL), ментално здравље, отпорност, безбедан простор, емпатија, културна осетљивост.

Трајање: У току недељних групних сесија (45-60 минута) и индивидуалних састанака по потреби.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Тих, удобан простор за групне сесије и индивидуалне састанке.
- Меко седење, умирујући декор (биљке, слике природе), сензорни предмети (лопте за стрес, фиџит играчке).
- Програм или ресурси за социјално-емотивно учење прилагођени узрасту, који обрађују емоционалну регулацију, вештине суочавања и изградњу односа.
- Обука за особље о праксама заснованим на трауми, културној осетљивости и препознавању знакова невоље.
- Успоставите партнерство са стручњацима за ментално здравље ради консултација и упућивања.
- Додатне смернице: Додатак вежби “Hearth Spaces”

Преглед праксе:

“Hearth Spaces” је холистички приступ неговању емоционалног благостања и отпорности међу ученицима избеглицама.

Пракса обухвата:

- Безбедно и подржавајуће окружење: Створите физички и емоционално безбедан простор где се ученици осећају добродошло, цењено и схваћено.

ДОБРА ПРАКСА 18

„Heart Spaces”: Неговање емоционалног благостања и отпорности код ученика избеглица“

- Структурисане групне сесије: Омогућите недељне групне сесије које се фокусирају на специфичне “SEL” вештине користећи активности и дискусије засноване на доказима (нпр. препознавање емоција, управљање стресом, изградња здравих односа).
- Индивидуални разговори: Обезбедите редовне индивидуалне разговоре са ученицима како бисте проценили њихово емоционално стање, пружили подршку и одговорили на њихове појединачне потребе.
- Пракса заснована на трауми: Користити стратегије које признају и баве се утицајем трауме на емоционалне и бихевиоралне одговоре ученика. Ово може укључивати препознавање покретача, пружање сигурности и предвидљивости и подучавање вештина суочавања.
- Културолошка осетљивост: Укључите културно разумевање и свест у све аспекте праксе, препознајући јединствена искуства и снаге сваког ученика.

Предности за наставнике/ученике:

Наставници:

- Развити дубље разумевање социјално-емоционалних потреба ученика избеглица.
- Усвојите стратегије за креирање окружења у учионици које је осетљиво на трауму и културолошки одговорно.
- Ојачати односе са ученицима и изградити поверење, што доводи до побољшаног академског ангажмана.
- Идентификујте ученике којима је можда потребна додатна подршка и омогућите упућивање стручњацима за ментално здравље.

ДОБРА ПРАКСА 18

„Heart Spaces”: Неговање емоционалног благостања и отпорности код ученика избеглица“

Ученици:

- Развијте основне социјално-емоционалне вештине, као што су самосвест, саморегулација и емпатија.
- Научите здраве механизме суочавања са стресом, анксиозношћу и тешким емоцијама.
- Изградите отпорност и самопоуздање у сналажењу у изазовима.
- Осећајте се повезаније са својим вршњацима и школском заједницом.
- Доживите побољшане исходе менталног здравља и опште благостање.

Главни изазови:

- Превазилажење стигме: Створите културу отворености и прихватања менталног здравља.
- Решавање језичких баријера: Обезбедите услуге тумачења и превођења по потреби.
- Координација са стручњацима за ментално здравље: Успоставите јасне путеве упућивања и канале комуникације.

Кључни налази:

Истраживања су доследно показала позитиван утицај програма социјално-емоционалног учења на ментално здравље ученика избеглица, академска постигнућа и опште благостање. HeartSpaces, са својим фокусом на негу засновану на трауми и културну осетљивост, решава јединствене потребе ове популације и ствара основу за дугорочни успех.

Везе ка ресурсима:

- [Напредовање “SEL”](#)
- [Национална мрежа за дечији трауматски стрес](#)

ДОБРА ПРАКСА 19

Радионице за негу засновану на трауми

Кључне речи: ученици избеглице, нега заснована на трауми, подршка менталном здрављу, радионице, професионални развој

Трајање: Једнократне радионице праћене континуираном подршком, током целе школске године

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Фасилитатори/тренери, материјали за радионице, додатни ресурси.
- Материјали за радионице (презентације, материјали, приручници за обуку)
- Ресурси за праћење (водичи, комплети алата, контакт информације за услуге подршке)

Преглед праксе:

Радионице за негу засноване на трауми осмишљене су да едукују наставнике и особље о јединственим потребама ученика избеглица који су можда доживели трауму.

Радионице покривају теме као што су препознавање симптома трауме, стварање безбедног окружења са подршком и примена пракси осетљивих на трауму у учионици.

Циљеви укључују повећање свести, побољшање стратегија подршке и побољшање комуникације са ученицима избеглицама.

Резултати показују боље разумевање, повећану емпатију и ефикасније пружање подршке. Имплементација укључује заказивање радионица, обезбеђивање додатних ресурса и интеграцију приступа заснованих на трауми у школску политику и праксу.

ДОБРА ПРАКСА 19

Радионице за негу засновану на трауми

Имплементација:

1. Припрема:

- Идентификујте фасилитаторе: Ангажујте тренере са искуством у нези заснованој на трауми, по могућности оне који су радили са избегличком популацијом.
- Развијајте материјале: Направите свеобухватне материјале за радионицу укључујући сладове, материјале и практичне вежбе.
- Планирајте радионице: Планирајте сесије радионица, осигуравајући да се уклопе у школски календар без ометања редовних активности.

2. Извођење радионице:

- Водите радионице: Омогућите интерактивне радионице које укључују презентације, групне дискусије, играње улога и сесије питања и одговора.
- Укључите учеснике: Подстакните активно учешће и пружите могућности наставницима да поделе своја искуства и бриге.

3. Подршка за праћење:

- Обезбедите ресурсе: Дистрибуирајте пратеће материјале као што су комплети алата, водичи и листе услуга подршке менталном здрављу.
- Стална комуникација: Успоставите канале за континуирану комуникацију, као што су редовне пријаве, билтени и онлајн форум за едукаторе да разговарају о изазовима и решењима.
- Додатна обука: Понудите напредне радионице или курсеве освежавања повремено да бисте ојачали праксе засноване на трауми.

Предности за наставнике/ученике:

Предности за наставнике укључују побољшане професионалне вештине, веће поверење у подршку ученицима избеглицама и побољшано вођење рада. Ученици избеглице имају користи од већег разумевања, смањене стигме и побољшаног приступа подршци за ментално здравље.

ДОБРА ПРАКСА 19

Радионице за негу засновану на трауми

Главни изазови:

Изазови могу укључивати ограничене ресурсе за обуку, отпор променама и решавање различитих потреба ученика избеглица. Поред тога, одржавање конзистентности и одрживости пракси заснованих на трауми може бити изазов током времена.

Кључни налази:

Кључни налази истичу важност приступа заснованог на трауми у стварању подстицајног школског окружења и промовисању добробити ученика избеглица. Професионални развој игра кључну улогу у опремању васпитача неопходним вештинама и знањем за ефикасну подршку трауматизованим ученицима.

Везе ка ресурсима:

[Приручник за дечју трауму за васпитаче](#)

[Траума и насиље](#)

[О дечијој трауми](#)

REFINC

III Језик и комуникација

Ефикасне стратегије за превазилажење језичких баријера и побољшање комуникације

**Sufinansira
Evropska unija**

ДОБРА ПРАКСА 20

Рушење баријера: комуникацијске стратегије за успех

Кључне речи: комуникација, језичке баријере, инклузија, оснаживање

Трајање: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Флипчарт папир и маркери за сесије размишљања

Преглед праксе:

Ова радионица пружа ученицима избеглицама практичне стратегије и вештине за превазилажење језичких баријера и побољшање комуникације, оснажујући их да се самоуверено сналазе у различитим комуникацијским ситуацијама у школском окружењу.

- Почнимо од активности “разбијања леда” под називом „Језички релеј“.

Активност ледоломца: „Језичка штафета“. Ученици формирају тимове и учествују у штафети где морају да пренесу поруку путем гестова, цртежа или ограниченог речника на језику који не говоре течно. Ова активност наглашава изазове језичких баријера и важност ефикасних комуникацијских стратегија.

- Активност кругова за размену језика.

Ученици се окупљају у малим групама и учествују у круговима за размену језика, где наизменично уче једни друге основне фразе и изразе на свом матерњем језику. Фацитатори пружају смернице и подршку док ученици вежбају причања и слушање на различитим језицима, промовишући међусобно учење и културну размену.

ДОБРА ПРАКСА 20

Рушење баријера: комуникацијске стратегије за успех

- **Игре за учење језика**

Асоцијација речи: Ученици седе у кругу, а водитељ почиње изговарањем речи на циљном језику. Следећи ученик мора да изговори реч која је повезана са претходном речју, а игра се наставља око круга. На пример, ако је прва реч „мачка“, следећа особа може рећи „пас“ и тако даље.

Шараде: Ученици наизменично глуме реч или фразу на циљном језику без говора, док остатак групе покушава да погоди шта је то. Ова игра помаже у јачању речника и подстиче креативност у комуникацији.

Направите причу: Поделите ученике у тимове и дајте сваком тиму упит за причу или почетак реченице на циљном језику. По један ученик из сваког тима почиње причу изговарањем једне реченице на циљном језику, а затим је преноси следећем члану тима да дода још једну реченицу, и тако даље. Циљ је створити кохерентну причу као тим.

- **Сценарији из стварног живота**

Ученици раде у паровима или малим групама како би осмислили и одиграли сценарије из стварног живота где су потребне ефикасне стратегије комуникације, као што је наручивање хране у ресторану, учешће у групним дискусијама или тражење помоћи од школског особља. Фацилитатори пружају повратне информације и смернице док ученици вежбају примењујући стратегије које су научили у реалним контекстима.

ДОБРА ПРАКСА 20

Рушење баријера: комуникацијске стратегије за успех

- Резиме и затварање

Фацитатори сумирају кључне теме и стратегије обрађене на радионици, наглашавајући важност ефикасних комуникацијских вештина у превазилажењу језичких баријера. Они подстичу ученике да наставе да вежбају и примењују стратегије које су научили у свакодневном животу. На крају се ученици окупљају у круг и размишљају о свом учењу и искуствима током радионице, деле увиде, изазове и посвећеност побољшању својих комуникацијских вештина.

Предности за наставнике/ученике:

Радионица ствара подстицајно и инклузивно окружење за учење у којем ученици и наставници сарађују како би превазишли језичке баријере и изградили снажне комуникацијске вештине неопходне за академски успех и друштвену интеграцију.

Игре и активности за учење језика пружају могућности ученицима да ојачају речник, побољшају изговор и развију своје знање језика на забаван и привлачан начин. Ученици стичу практичне стратегије и вештине да превазиђу језичке баријере и побољшају своју способност да ефикасно комуницирају у различитим контекстима. Наставници стичу увид у различиту културну позадину и искуства својих ученика кроз кругове за размену језика и активности приповедања, омогућавајући им да створе инклузивније и културно окружење за учење.

ДОБРА ПРАКСА 20

Рушење баријера: комуникацијске стратегије за успех

Главни изазови:

Фацитатори морају бити осетљиви на културне разлике и комуникацијске норме међу ученицима, обезбеђујући да активности и дискусије буду инклузивне и да поштују различита порекла. Одржавање ангажовања и мотивације учесника током целе радионице може бити изазов, посебно за активности које захтевају дужу пажњу и активно учешће.

Кључни налази:

Кључни налази ове радионице укључују повећану свест како ученици стичу дубље разумевање језичких баријера са којима се суочавају ученици имигранти и избеглице и утицај ефикасних комуникацијских стратегија на превазилажење ових баријера. Кроз кругове за размену језика и активности приповедања, ученици развијају веће поштовање за различита културна порекла и искуства својих вршњака, негујући међусобно поштовање и разумевање.

ДОБРА ПРАКСА 21

Пројекат “The Giant Dolls’ House”

Кључне речи: друштвени уметнички пројекат, дом, заједница, дијалог

Трајање: Вежба се може изводити у првим тренуцима ученика у школи, јер не подразумева много говора (у случају да не говоре исти језик као земља домаћин). То може да уради пријемни разред и, ако буде успешан, урадите то са свим школама и породицама које желе да учествују.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Кутије за ципеле и рециклирани материјали.
- Маркери, четке, боје и било који други уметнички материјал.
- Алтернативни извори за писање/говор (апликације) могу се користити ако не говоре наш језик.

Преглед праксе:

Састоји се од подстицања свих наших ученика да поделе своје животно искуство и осећај „дома“ кроз креативну изградњу куће за лутке. Наш ученик избеглица ће преузети активност као и остала деца или тинејџери.

Рећи ћемо им да уреде своје куће на начин који одражава њихова тренутна искуства, емоције и окружење, или нешто друго што им помаже да пронађу удобност. Можемо поставити и почетно питање: „Шта за тебе значи „дом“?“

ДОБРА ПРАКСА 21

Пројекат The Giant Dolls' House

После ће поделити своје приче, сећања, страхове, искуства... у пријатном амбијенту. Подићи ћемо свест о томе колико су „домови“ важни и различити за нас, због културе или животних искустава. Главна идеја је да наши ђаци науче да без обзира колико су наши домови различити, они су део нас. Неки од нас су изгубили свој дом и морамо им помоћи да створе нови, да буду пријатељски расположени, стрпљиви, брижни и услужни.

Шта за тебе значи дом? (циљ учења: Размишљати о томе шта дом значи нама лично).

Замолите своје ученике да размисле о томе шта за њих значи дом. Могућа питања за дискусију укључују: Да ли је дом само зграда или скуп соба, или је то нешто више од тога? Ако јесте, шта? На пример, дом може бити повезан са породицом и пријатељима, местом где смо одрасли, свакодневним рутинама или осећањем припадности. Како се осећате код куће? Ова осећања могу бити и позитивна и негативна, посебно у тренутном контексту.

Кућице за ципеле могу се повезати нитима или жицама и ставити на видно место у школи. Било ко од чланова школске заједнице може да се придружи идеји и направи сопствену кућу за лутке, објашњавајући на комаду папира своје приче, као што су то урадили наши ђаци.

Остале идеје:

Било би корисно укључити локалну заједницу, позвати локалне уметнике или занатлије да воде радионице, организовати догађаје у заједници око куће за лутке, или укључити елементе локалне културе и историје у њен дизајн, пружајући деци прилике да поделе своје приче и искуства.

ДОБРА ПРАКСА 21

Пројекат The Giant Dolls' House

Предности за наставнике/ученике:

Главна предност је прилика коју ученици избеглице добијају да објасне како се осећају и да поделе своју претходну стварност са својим вршњацима и наставником. Уметност ће бити средство комуникације у оба смера.

Наши ђаци ће упознати искуство свог новог партнера и усвојити емпатичан, сензибилан став према њима.

За наставника(е) ће такође бити од помоћи да сазнају више о својим новим ученицима.

Главни изазови:

Можемо да проценимо имплементацију активности ако је разговор о искуству нашег новог ученика прерано. И даље им може бити тешко да причају о својим претходним животима, посебно након драстичних или трауматских промена.

Да бисмо им помогли да се осећају подржано, предлажемо две опције: прво, пронаћи другог ученика или члана школе који се суочио са нечим сличним да подели своју причу (са нашим новим учеником као слушаоцем). Алтернативно, можемо користити унапред направљене дидактичке јединице (постери, видео записи, лектири) пре него што започнемо ову активност „отварања“. Погледајте везе на крају графикана.

ДОБРА ПРАКСА 21

Пројекат “The Giant Dolls’ House”

Кључни налази:

Верујемо да ће дељење њиховог искуства бити начин да „оставе прошлост иза себе“ и припреме се за нови почетак, свесни подршке и бриге коју ће им пружити њихова нова средина. Ако се осећају схваћено и пријатно, њихов академски учинак ће се свакодневно побољшавати и моћи ће да покажу своје снаге. На друштвеном плану, овакво отварање ће омогућити другим ученицима да открију заједничке тачке, добијајући прилику да успоставе везе и стекну нове пријатеље.

Везе ка ресурсима:

- [Пројекат Циновска кућа за лутке](#)
- [Dollar Street](#), који је развио Garminder, је интерактивна онлајн платформа која користи фотографије и статистику да пружи фасцинантан увид у животе и домове људи широм света. Истражите какав је дом на другим местима у свету, идентификујте сличности и разлике и размислите о неједнакостима које постоје између и унутар земаља.

ДОБРА ПРАКСА 22

Програм вишејезичног подучавања вршњака

Кључне речи: *Језичка подршка, вршњачко подучавање, двојезично образовање, унапређење комуникације*

Трајање: Током целе школске године са недељним предавањима

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Регрутовање и обука двојезичних вршњачких татора
- Развој материјала и ресурса за подучавање
- Координација распореда
- Простор у учионици и прибор

Преглед праксе:

Програм вишејезичног подучавања вршњака је осмишљен да подржи ученике избеглице у превазилажењу језичких баријера упарујући их са двојезичним вршњацима који пружају академску и лингвистичку помоћ. Програм користи вештине ученика који течно говоре и језик земље домаћина и матерњи језик ученика избеглица, стварајући окружење за учење које подржава и повезује.

Циљеви:

- Побољшати усвајање језика и академски успех ученика избеглица.
- Промовисати међукултурално разумевање и комуникацијске вештине међу свим ученицима.
- Обезбедите ученицима избеглицама мрежу вршњака подршке.

ДОБРА ПРАКСА 22

Програм вишејезичног подучавања вршњака

Имплементација:

1. Регрутовање и обука: Идентификујте и ангажујте двојезичне ученике да служе као вршњачки татори. Обезбедите им обуку о стратегијама подучавања, културолошкој осетљивости и техникама комуникације.
2. Сесије подучавања: Закажите редовне часове подучавања на којима вршњачки татори помажу ученицима избеглицама око домаћих задатака, вежби језика и учења. Ове сесије се могу одржавати након школе или у одређеним периодима.
3. Развој ресурса: Креирајте и дистрибуирајте материјале за подучавање прилагођене потребама ученика избеглица, укључујући двојезичне речнике, апликације за учење језика и водиче за специфичне предмете.
4. Праћење и евалуација: Редовно процењујте напредак ученика избеглица кроз повратне информације од наставника и праћење академског учинка. Прилагодите програм по потреби на основу ових повратних информација.

Предности за наставнике/ученике:

- Наставници добијају додатну подршку у помагању ученицима избеглицама да разумеју наставни план и програм.
- Ученици избеглице побољшавају своје језичке вештине и академски успех.
- Вршњачки татори развијају лидерске вештине, емпатију и способности међукултуралне комуникације.

ДОБРА ПРАКСА 22

Програм вишејезичног подучавања вршњака

Главни изазови:

- Обезбеђивање доступности и посвећености вршњачких татора.
- Решавање различитих нивоа знања језика међу ученицима избеглицама.
- Одржавање доследне и ефикасне комуникације између наставника, татора и ученика.

Стратегије за превазилажење изазова:

- Примените флексибилан систем заказивања како бисте прилагодили доступност наставника.
- Обезбедите сталну обуку и ресурсе вршњачким менторима.
- Омогућите редовне провере и повратне информације да бисте брзо решили све проблеме.

Кључни налази:

Ова пракса доводи до значајних побољшања језичких вештина ученика избеглица, академског учинка и друштвене интеграције. Вршњачки татори такође стичу вредне вештине и културне увиде, негујући инклузивније школско окружење.

Везе ка ресурсима:

- [MTB MLE RESOURCE KIT](#) Укључивање искључених: Промовисање вишејезичног образовања
- [UNESCO](#) институт за целоживотно учење
- [UNHCR](#) - Учење језика за избеглице
- [Reading Rockets](#) о подучавању за различите узрасте и PALS
- [“Отпоран едукатор”](#) у програмима вршњачког подучавања у средњим школама
- [eCampus](#) вести о покретању програма вршњачког подучавања

ДОБРА ПРАКСА 23

„Језички мозаик: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање“

Кључне речи: учење језика, вишејезичност, визуелна помагала, гестови, комуникација у стварном свету, културни контекст.

Трајање: Континуирано уз редовну интеграцију у дневне часове и посвећене језичке вежбе (30-45 минута) 2-3 пута недељно.

- Прелиминарна припрема и потребни материјали:
- Визуелна помагала: слике, дијаграми, стварни објекти, флеш картице, постери итд.
- Материјали за учење језика: уџбеници, радне свеске, онлајн ресурси, апликације за учење језика итд.
- Технологија: компјутери, таблети, пројектори, аудио снимци, итд.
- Људски ресурси: тумачи, преводиоци, наставници језика, волонтери у заједници, итд.
- Успоставите партнерство са службама за језичку подршку (преводиоци, наставници језика).

Преглед праксе:

Језички мозик је вишеструки приступ учењу језика који препознаје важност различитих стратегија комуникације.

Пракса укључује:

- Визуелна подршка: Укључите визуелна помагала у лекције да бисте побољшали разумевање и усвајање речника. Користите слике, дијаграме, стварне објекте и покрете да бисте илустровали кључне концепте и речник.

ДОБРА ПРАКСА 23

„Језички мозаик: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање“

- **Мултимодалне активности:** Укључите ученике у активности које користе различите модалитете комуникације. Укључите активности као што су причање прича, играње улога, дијалози и симулације у стварном свету.
- **Језички партнери:** Упарите ученике са језичким партнерима (вршњаци, волонтери, чланови заједнице) ради размене језика и вежбања.
- **Примена у стварном свету:** Створите могућности за ученике да користе своје језичке вештине у контексту стварног света (излети, интеракције у заједници, презентације гостујућих говорника).
- **Културни контекст:** Укључите културни контекст у учење језика како бисте побољшали разумевање и уважавање различитих стилова комуникације.

Јасни циљеви:

- Побољшати опште језичко знање ученика у слушању, говору, читању и писању.
- Побољшати способност ученика да ефикасно комуницирају у стварним ситуацијама.
- Подстицати међукултурално разумевање и уважавање кроз учење језика.
- Да се код ученика развије самопоуздање и тачност у коришћењу новог језика.

ДОБРА ПРАКСА 23

„Језички мозаик: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање“

Упутства за имплементацију:

- **Корак 1: Процена:** Процените ниво знања језика сваког ученика и идентификујте њихове индивидуалне потребе и стилове учења.
- **Корак 2: Визуелна помагала:** Прикупите разноврсна визуелна помагала, као што су слике, дијаграми, стварни објекти и покрети руку, како бисте подржали учење језика и учинили апстрактне концепте конкретнијим.
- **Корак 3: Мултимодалне активности:** Дизајнирајте и имплементирајте активности учења језика које укључују различите модалитете (говор, слушање, читање, писање). Примери укључују:
  - Активности приповедања и препричавања помоћу визуелних средстава.
  - Играње улога у сценаријима из стварног живота (нпр. куповина, наручивање хране, тражење пута).
  - Дијалози и разговори са језичким партнерима.
  - Креирање визуелних представа речника и граматичких појмова.
- **Корак 4: Језички партнери:** Упарите ученике са језичким партнерима који вам могу пружити подршку и прилике за вежбање. Ови партнери могу бити вршњаци, волонтери или чланови заједнице.
- **Корак 5: Примена у стварном свету:** Организујте излете, интеракције у заједници или презентације гостујућих говорника где ученици могу да користе своје језичке вештине у аутентичном контексту.

ДОБРА ПРАКСА 23

„Језички мозаик: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање“

- Корак 6: Културни контекст: Интегришите културне информације и активности у часове језика како бисте помогли ученицима да разумеју културне нијансе комуникације.

Предности за наставнике/ученике:

Наставници:

- Развити ефикасне стратегије за подучавање ученика различитих профила и нивоа знања.
- Створите инклузивније и подстицајније окружење за учење за све ученике.
- Побољшати сопствене комуникацијске вештине и културну свест. Негујте школску климу која цени вишејезичност и комуникацију.

Ученици:

- Побољшајте своје знање језика у различитим модалитетима (говор, слушање, читање, писање).
- Развити ефикасне комуникацијске стратегије за превазилажење језичких баријера.
- Стекните поверење у њихову способност да комуницирају на новом језику.
- Изградите међукултурално разумевање и уважавање

ДОБРА ПРАКСА 23

„Језички мозаик: Изградња комуникацијских вештина кроз мултимодално истраживање“

Главни изазови:

Идентификовање индивидуалних потреба:

Процените нивое знања језика и прилагодите инструкције у складу са тим.

Решавање различитих стилова учења:

Обезбедите разне активности и ресурсе како бисте задовољили различите преференције учења.

Превазилажење ограничења ресурса:

Потражите партнерство са службама за језичку подршку и друштвеним организацијама.

Кључни налази:

Истраживања показују да је мултимодални приступ учењу језика веома ефикасан за ученике свих узраста и порекла.

Укључујући визуелна помагала, примену у стварном свету и културни контекст, наставници могу да створе занимљива и ефикасна искуства учења која оснажују ученике да постану самоуверени и компетентни комуникатори.

Везе ка ресурсима:

[ACTFL Language Connects](#)

ДОБРА ПРАКСА 24

Језичко путовање

Кључне речи: комуникацијске вештине, изградња речника, инклузивност

Трајање: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Празни радни листови „језичке мапе“.
- Материјали за писање (папир, оловке)
- Бела табла
- Картице сценарија за играње улога
- Тајмер или штоперица

Преглед праксе:

1. Објасните концепт „језичког путовања“ као метафоре за учење новог језика и дајте сваком учеснику празан радни лист „језичке мапе“. Такав радни лист се састоји од једноставне мреже, где ученици могу да запишу нове речи и фразе са којима се сусрећу или науче током радионице.
2. Водите активност изградње речника где ученици размишљају и записују речи које се односе на заједничке теме (нпр. породица, храна, школа). Подстакните ученике да поделе своје речи и направе збирну листу на белој табли.
3. Користите прикупљени речник да бисте водили активност приповедања у којој ученици пишу кратке приповетке или дијалоге који укључују речи које су смислили.
4. На основу креираних прича, доделите улоге ученицима (нпр. цртањем припремљених картица попут „Сценарио: Куповина намирница“) и одглумите кратке сценарије везане за свакодневне ситуације (нпр. куповина, тражење пута). Ученици користе језик из својих прича да комуницирају и решавају проблеме у сценаријима за играње улога.

ДОБРА ПРАКСА 24

Језичко путовање

- 5. На основу креираних прича доделите ученицима улоге (нпр. цртањем припремљених картица попут „Сценарио: Куповина намирница“) и одглумите кратке сценарије везане за свакодневне ситуације (нпр. куповина, тражење пута). Ученици користе језик из својих прича да комуницирају и решавају проблеме у сценаријима за играње улога.
- 6. Ученици се поново враћају на своје „језичке мапе“ и попуњавају нове речи које су научили током радионице. Сваки ученик дели своју језичку мапу са групом, наглашавајући кључне речи и фразе које је додао.

Предности за наставнике/ученике:

Структурирањем радионице као повезаног путовања, ученици могу да уоче како се свака активност надовезује на претходну, стварајући свеобухватно и интерактивно искуство учења језика. Ученици унапређују своје језичке вештине, побољшавају комуникацију и повећавају самопоуздање.

Наставници могу усавршити своје наставне вештине, побољшати повезаност са ученицима и допринети инклузивнијој школској култури у којој се сви ученици осећају вреднованим и поштованим.

Главни изазови:

Ученици се могу суочити са изазовима везаним за ограничено познавање циљног језика, што отежава потпуно учешће у радионици и ефикасно изражавање. У том случају помоћ наставника би била неопходна.

Задовољавање различитих потреба учења, различитих култура и различитих нивоа знања ученика у оквиру једне радионице може бити изазовно, захтевајући од наставника да прилагоде своје приступе у настави и пруже различиту подршку.

ДОБРА ПРАКСА 24

Језичко путовање

Кључни налази:

Ученици треба да покажу побољшање у познавању језика, боље памћење речника и побољшане комуникацијске вештине у говору, слушању, читању и писању. Ученици би требало да се осећају сигурније и пријатније када користе циљни језик у различитим контекстима, укључујући свакодневне разговоре, школско окружење и друштвене интеракције, што доводи до већег самопоуздања и спремности за комуникацију. Још један важан налаз су позитивни односи са водитељима радионице, које карактерише поверење, поштовање и подршка, што доводи до већег ангажовања ученика, мотивације и задовољства искуством у радионици.

REFINC

IV Академска подршка

**Стратегије за помоћ ученицима избеглицама да сустигну
и напредују у академском смислу**

**Sufinansira
Evropska unija**

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

Кључне речи: *EAL ученици, сарадња, подршка, инклузија*

Трајање: Могу се користити чим ученик стигне и буде спреман да започне своју нову школску рутину. Активности се могу користити са целом групом или само са новим ученицима, у зависности од тога шта им је потребно.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Нема много потребе за материјалима: сваки наставник треба да изабере одговарајућу стратегију и, ако је тако, креира или потражи већ направљене материјале, као што су флеш картице, текстуални шаблони, итд. Интернет нам пружа неке од њих.
- Нуђење радионица за професионални развој или сесија обуке за наставнике о томе како да ефикасно користе ове стратегије могло би да обезбеди њихову успешну примену и максимизира њихов утицај.
- Двојезични речници
- Аудио-визуелна помагала за учење језика
- Оловке, свеске и други стандардни материјали за учионицу

Преглед праксе:

Ресурс нам даје много „сјајних идеја“:

- Игре са препрекама: Игре са препрекама су специфичан облик активности у вези са недостатком информација.
- Двојезични речници.
- Изградња речника.
- Сарадничке активности.
- ‘DARTs’ је скраћеница за Усмерене активности у вези са текстом.

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

- Dictogloss: врста подржаног диктата.
- Драма и игра улога.
- Рад са речима ране писмености.
- Побољшање разговора у учионици.
- Флеш картице
- Фокусирање на граматичке обрасце.
- Од разговора до писања: 'Разговор до писања' се дешава када наставник планира активности које омогућавају ученицима да усмено увежбају експлицитни речник, реченицу и језичке структуре које су им потребне да би писали.
- Графички организатори.
- Активности везане за недостатак информација.
- Активности слагалице.
- Вежбе за језик.
- Моделирање: пружање ученицима писменог или усменог модела језика који би наставник желео да ученик произведе.
- Стратегије постављања питања: подразумевају способност постављања правих питања у право време; то је моћан алат за усмеравање учења, подстицање размишљања ученика, проверу разумевања и јачање њиховог самопоуздања..
- Читање са разумевањем.
- Скела: пружање привремене подршке неискусном ученику како би им се помогло да заврше задатак или стекну вештину, а затим постепено повлачење те подршке.
- Оквири за говор и писање.
- Табеле замене: наставник обезбеђује табелу која даје моделне реченице са низом избора између којих ученици могу да бирају, користећи постављени образац.

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

- Превођење: термин који се користи за описивање пракси које омогућавају и подстичу EAL ученике да користе свој пуни језички репертоар како би их оснажили и помогли им да остваре свој пуни потенцијал.
- Коришћење ICT.
- Визуелна помагала.

Практична примена:

Ова пракса је осмишљена да се позабави језичким баријерама са којима се ученици избеглице суочавају у школским срединама. Укључује интерактивне радионице које подстичу активно учешће ученика, користећи и њихов матерњи језик и језик земље домаћина.

- Увод у језичке ресурсе (5 минута): Упознати ученике са оним шта ће се радити на овој радионици.
- Активност основних језичких вештина (40 минута): Укључите ученике у основне језичке вежбе које покривају основни речник и фразе. Користите визуелна помагала и интерактивне игре да бисте олакшали учење.
- Комуникација Игра улога (30 минута): Спроведите сценарије играња улога у којима ученици вежбају уобичајене комуникативне ситуације са којима се могу сусрести у школи, подстичући их да примењују нови речник и фразе.

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

Сценарио 1: Тражење помоћи

Ученик А: „Извините, можете ли ми помоћи да разумем овај математички проблем?“ Ученик Б: "Наравно, дозволите ми да погледам. Са којим делом имате проблема?"

Сценарио 2: Представљање

Ученик А: "Здраво, ја сам нов овде. Зовем се Ахмед." Ученик Б: "Драго ми је, Ахмеде. Ја сам Марија. Одакле си?"

Сценарио 3: Наручивање хране

Ученик А: „Хтео бих сендвич и флашу воде, молим“. Ученик Б: "Наравно, да ли бисте желели преливе на сендвич?"

Сценарио 4: Тражење информација

Ученик А: „Извините, знате ли где је библиотека?“ Ученик Б: "Да, на другом спрату. Могу вам показати ако желите."

Сценарио 5: Решавање сукоба

Ученик А: "Узео си ми оловку без питања!" Ученик Б: "Жао ми је, нисам схватио да је твоја. Изволи."

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

- Групна дискусија и повратне информације (30 минута):
Дозволите ученицима да поделе своја искуства са језичким баријерама и разговарају о стратегијама које могу помоћи у превазилажењу ових изазова. Дајте повратне информације о њиховом учешћу и употреби језика током игре улога.

Предности за наставнике/ученике:

Ова широка лепеза стратегија може се користити за многе сврхе и чини се корисним за прилагођавање деце на језик и школску рутину.

Наставници стичу увид у специфичне језичке потребе ученика избеглица, док ученици унапређују своје језичке вештине, побољшавајући своју способност да ефикасно комуницирају у школском окружењу.

Главни изазови:

Главни изазов за наставнике је да имплементирају ове стратегије са ученицима којима је то потребно (у овом случају избеглицама), док остали ученици раде различите ствари. Ови савети су корисни, али могу потрајати (припрема и примена у пракси).

Осим тога, пошто су стратегије на енглеском, наставници који желе да предају неки други језик мораће да преведу неке ресурсе и прилагоде их свом матерњем језику.

Обезбеђивање ангажовања ученика са различитим нивоима знања језика.

Мерење напретка и пружање индивидуализованих повратних информација.

ДОБРА ПРАКСА 25

The Bell Foundation – EAL Стратегије и идеје

Кључни налази:

Стратегије и „сјајне идеје“, ефикасне језичке и комуникационе праксе помоћи ће нашим ученицима избеглицама да побољшају своје академске резултате, друштвену интеграцију, језичке вештине и опште благостање у школском окружењу, јер ће почети да буду „обични“ ученици и ступају у контакт са новим језиком и системом.

Везе ка ресурсима:

- [EAL стратегије и сјајне идеје - The Bell Foundation](#)
- [Језичка равноправност у дигиталном добу](#)

ДОБРА ПРАКСА 26

Одакле долазимо и где сам сада?

Кључне речи: *инклузија, рефлексија, емпатија*

Трајање: 50 до 60 минута (трајање варира у зависности од величине групе и количине информација које се деле)

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Мапа света и мапа земље у којој се налазите,
- игле,
- дебели конац,
- папири у боји,
- маркери/оловке

Преглед праксе:

Од чланова групе се тражи да запишу све континенте великим словима, по један А4 лист по континенту, и да покушају да на подставе папире са називима континента према њиховом положају на мапи света.

Домовина

Од сваког учесника се тражи да стане на врх континента са којег долази. Учесници наизменично именују своју матичну земљу и евентуално град/село у којем су некада живели. Такође наводе шта мисле да је дивно у њиховој матичној земљи и/или граду/селу.

У овом тренутку, водитељ показује мапу света. Учесници лоцирају своје континенте и земље и виде које се друге земље налазе на истом континенту.

ДОБРА ПРАКСА 26

Одакле долазимо и где сам сада?

Сопствено путовање

Сваки члан групе узима игли и конац и поново креира сопствену миграторну руту на мапи света до земље у којој се налази и до града/ села у којем тренутно бораве. Учесници могу указати на неколико места/стајалишта кроз које пролази њихова рута.

Осим што ће моћи да поделе неке информације о својој личној причи, учесници ће размишљати о различитим путовањима. На крају вежбе, водитељ охрабрује да се започне дискусија о томе шта су различити учесници осећали током свог путовања и шта им се допало/не свидело у неким фазама путовања. Ако контекст дозвољава, водитељи могу такође питати да ли неко жели да подели неке потешкоће са којима се сусрео током путовања и/или о неким пријатним стварима које је открио.

За наставнике и едукаторе овде су опште смернице како побољшати културну осетљивост и неговати инклузију.

Предности за наставнике/ученике:

Наставници:

- Боље разумевање осећања и мисли својих ученика, како би се ојачала њихова веза и могући корен њихове конфликтне ситуације.

ученици:

- Отвореност без страха од рањивости, дељење искустава и разумевање међу вршњацима, инклузивна средина

ДОБРА ПРАКСА 26

Одакле долазимо и где сам сада?

Главни изазови:

Главни изазови би били правилна припрема ученика и обезбеђивање:

- Ако им је пријатно да деле
- Културна ограничења
- Да не нападају њихова веровања
- Језичке баријере

Кључни налази:

Ова активност може бити прави разбијач предрасуда, јер ће на крају отклонити погрешне представе о избеглицама или локалним ученицима. Служи као увод за комуникацију јер када други виде путовања и искуства која други осећају, могу их боље разумети како се осећају и са чиме морају да се носе.

Везе ка ресурсима:

[Активности и идеје](#)

ДОБРА ПРАКСА 27

Обука наставника: Менторски и референтни модели за подршку интеграцији ученика миграната и избеглица (1. издање)

Кључне речи: *Менторство; обука наставника; подршка наставника*

Трајање: 25x Курс обуке за наставнике, подељен на онлајн и офлајн сесије

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

Током обуке биће доступни видео снимци, документација, линкови и библиографија како би се полазницима омогућило да продубе своје знање о темама.

Преглед праксе:

Циљ овог курса је да обучи наставнике да развију ефикасне стратегије за дочек и интеграцију ученика миграната, представљањем методолошких предлога, у почетку заснованих на деконструкцији митова, предрасуда и стереотипа (свесних или несвесних), са циљем превазилажења постојећих баријера и ограничења и промовисање истинске културе различитости у учионици, доприносећи тако успеху процеса интеграције.

Курс такође има за циљ ширење нових педагошких приступа методологијама учења за курикуларне садржаје.

Овај курс обуке има за циљ:

- Повећати знање, вештине и способности наставника како би се осигурало да се приступ деце (и право на приступ) квалитетном образовању поштује, штити и испуњава;

ДОБРА ПРАКСА 27

Обука наставника: Менторски и референтни модели за подршку интеграцији ученика миграната и избеглица (1. издање)

- Деконструисати митове, предрасуде и стереотипе међу наставницима који учествују у вези са пријемом ученика различитих националности у образовном контексту;
- Обучити наставнике да развију стратегије за интеграцију ученика миграната у образовне контексте, укључивањем самих ученика у менторство и као узоре у процесу интеграције нових ученика миграната и избеглица;
- Да се учесницима пружи скуп алата и стратегија за вођење и саветовање својих ученика у окружењу подршке у учионици.

Курс обуке је организован у 8 модула:

- Презентација (2 синхрона сата)
- Модул I. Самодијагностика: митови, стереотипи и предрасуде (3 асинхрона сата)
- Модул II. Интеграција ученика миграната/избеглица у школе (3 асинхрона часа)
- Модул III. Допринос наставника смањењу утицаја негативних искустава ученика избеглица/мигранта (3 асинхрона часа)
- Модул IV. Стратегије за интеграцију ученика миграната/избеглица у учионицу (3 асинхрона часа)
- Модул V. Менторство: Концепти и основе (2 синхрона часа)

ДОБРА ПРАКСА 27

Обука наставника: Менторски и референтни модели за подршку интеграцији ученика миграната и избеглица (1. издање)

Модул VI. Шта чини доброг ментора? (2 синхрона сата)

Модул VII. Имплементација менторских програма у школама (2 синхрона часа)

Модул VIII. Комплементарне активности за подршку интеграцији деце избеглица/мигранта (2 синхрона сата)

Презентација предложених активности за реализацију у настави

Евалуација (2 синхрона сата + 1 асинхрони сат)

Презентација и дискусија о обиму методологија које се примењују у школском контексту.

Критичка рефлексивна.

Предности за наставнике/ученике:

За наставнике:

- Обогаћивање знања и педагошких вештина усмерених на различитост и инклузију.
- Обука за деконструкцију митова, предрасуда и стереотипа, промовишући свеснији и осетљивији приступ добродошлицы ученицима мигрантима/избеглицима.

ДОБРА ПРАКСА 27

Обука наставника: Менторски и референтни модели за подршку интеграцији ученика миграната и избеглица (1. издање)

- Стицање практичних алата и стратегија за менторство, олакшавање интеграције и образовног успеха ученика мигранта/избеглица.
- Развој вештина комуникације, емпатије и решавања конфликта, неопходних за пратњу и подршку ученицима

За ученике:

- Угодније и инклузивније школско окружење, уважавање различитости и промовисање једнаких могућности.
- Већи осећај припадности и прихватања кроз препознавање и вредновање њихове културе и искуства.
- Подршка кроз менторске програме, који олакшавају интеграцију, учење и емоционално благостање.
- Промовисање позитивних узора међу самим ученицима, подстицање међусобне подршке и узајамне помоћи.

Главни изазови:

- Отпор променама: Може постојати отпор од стране наставника или школске заједнице да се прилагоде новим наставним методологијама и приступима који промовишу различитост и инклузију.
- Ограничени ресурси: Недостатак материјалних, финансијских и људских ресурса може ометати ефективну имплементацију предложених стратегија, укључујући менторске програме.

ДОБРА ПРАКСА 27

Обука наставника: Менторски и референтни модели за подршку интеграцији ученика миграната и избеглица (1. издање)

- Разноликост потреба: Хетерогеност ученика миграната/ избеглица, укључујући језичке и културне разлике и трауматска искуства, представља значајан изазов за наставнике у персонализовању подршке.
- Обука и подршка наставника: Потреба за сталном обуком и подршком за наставнике да се баве сложеним питањима трауме, културне разноликости и интеграције.

Кључни налази:

Обука представља основну иницијативу да се одговори на изазове растуће културне разноликости у португалским школама, промовишући интеграцију ученика миграната и избеглица на ефикасан начин, пун поштовања. Истиче важност деконструкције предрасуда и неговања културе различитости, не само за добробит и успех ученика миграната/избеглица, већ и за обогаћивање образовног искуства целокупне школске заједнице.

Такође се закључује да су менторски програми и обука наставника о интеркултуралним компетенцијама од суштинског значаја за изградњу инклузивног школског окружења, промовишући кохезивније и гостољубивијег друштва.

Везе ка ресурсима:

[Менторски и референтни модели за подршку интеграцији студената миграната и избеглица \(1. издање\)](#) (португалски језик)

REFINC

V Ангажовање заједнице

**Подстицање укључивања локалне заједнице и
породица у процес интеграције**

**Sufinansira
Evropska unija**

ДОБРА ПРАКСА 28

Ангажовање заједница и ученика избеглица

Кључне речи:

Културни путеви, ангажовање заједнице, интеграција избеглица

Трајање: 90 минута радионице

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Пројектор за презентације о Путевима културе
- Свеске и оловке за учеснике
- Рачунар и приступ интернету за дигиталне ресурсе

Преглед праксе:

- Увод и “Brainstorming” (20 минута):

Почните тако што ћете укратко представити важност укључивања заједнице у подршку интеграцији ученика избеглица. Подстакните учеснике да поделе своја размишљања и искуства у вези са ангажовањем заједнице. Омогућите сесију размишљања на којој учесници предлажу идеје за ангажовање локалне заједнице и породица.

- Дискусије у малим групама (30 минута):

1. Подела учесника у групе (5 минута):

Почните тако што ћете учеснике поделити у мале групе, идеално је да се састоје од 3-5 појединаца по групи. Можете користити различите методе за груписање, као што је искључење нумерисања, додељивање налепница у боји или једноставно омогућавање учесницима да се сами бирају у групе.

ДОБРА ПРАКСА 28

Ангажовање заједница и ученика избеглица

2. Додељивање специфичних аспеката ангажовања заједнице (5 минута):

Када се групе формирају, обезбедите свакој групи специфичан аспект ангажовања заједнице на који ће се фокусирати. На пример:

3. Водећа питања за дискусију (20 минута):

За сваки аспект ангажовања заједнице, обезбедите питања која ће водити дискусију и генерисање идеја унутар група. Ево неколико примера:

Сарадња са родитељима:

- Како можемо ефикасно комуницирати са родитељима да бисмо их укључили у школске активности и подржали њихово ангажовање у образовању своје деце?
- Са којим препрекама се родитељи могу суочити у учешћу у школским догађајима и како можемо да превазиђемо те препреке?
- Које стратегије можемо применити да бисмо изградиле поверење и сарадњу између родитеља, наставника и школског особља?

Сарадња са локалним предузећима:

- Како можемо идентификовати локална предузећа која су вољна да се удруже са нашом школом како би подржали интеграцију ученика избеглица?
- Које врсте ресурса или подршке могу да обезбеде локална предузећа за побољшање образовних могућности за ученике избеглице?
- Како можемо осигурати да сарадња са локалним предузећима буде обострано корисна и усклађена са потребама обе стране?

ДОБРА ПРАКСА 28

Ангажовање заједница и ученика избеглица

Учешће локалих организација:

- Које друштвене организације постоје у нашој локалној области и како можемо искористити њихове ресурсе и стручност да подржимо ученике избеглице?
- Које специфичне улоге могу да имају организације заједнице у решавању јединствених потреба и изазова са којима се суочавају ученици избеглице и њихове породице?
- Како можемо успоставити ефикасна партнерства са организацијама заједнице како бисмо олакшали сталну подршку и ангажовање у процесу интеграције?

Дељење и повратне информације (30 минута):

- Након додељеног времена за дискусију, поново сазовите целу групу и позовите представнике сваке групе да поделе кључне налазе и идеје настале током њихових дискусија. Подстакните излагаче да дају кратке резимее и истакну све иновативне или обећавајуће приступе које је идентификовала њихова група.

Закључак и следећи кораци (10 минута):

- Сумирати најважније закључке и следеће кораке идентификоване на радионици. Појачати важност ангажовања заједнице у подстицању интеграције и добробити ученика избеглица и изразити захвалност за допринос учесника и посвећеност овом важном послу.

ДОБРА ПРАКСА 28

Ангажовање заједница и ученика избеглица

Предности за наставнике/ученике:

Пружа иновативан приступ интеграцији ученика избеглица кроз културно ангажовање, подстичући међусобно разумевање и друштвену кохезију у школским заједницама.

Главни изазови:

Балансирање образовних циљева са активностима ангажовања, обезбеђивање смисленог учешћа свих ученика и прилагођавање образовања о културном наслеђу различитим ученичким срединама.

Кључни налази:

Укључивање културног наслеђа и ангажовања заједнице у интеграцију ученика избеглица може побољшати емпатију, културно разумевање и друштвену кохезију у школском окружењу.

Везе ка ресурсима:

[Друштвено учешће и социјална кохезија у ЕУ-макро регионима](#)

ДОБРА ПРАКСА 29

„Кругови добродошлице: изградња мостова кроз заједничка искуства“

Кључне речи:

Интеграција, културна размена, волонтеризам, породични ангажман

Трајање: У току са редовним догађајима и активностима заказаним током целе године.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Идентификујте просторе заједнице за догађаје (паркови, друштвени центри, библиотеке).
- Регрутујте волонтере из локалне заједнице (језички партнери, културни амбасадори, ментори).
- Организујте догађаје добродошлице (заједничко дружење уз храну, сајмови културе, спортске активности, размене језика).
- Развити канале комуникације (билтени, друштвене мреже, родитељски састанци).

Преглед праксе:

“Кругови добродошлице” имају за циљ да негује смислене везе између избегличких породица, чланова локалне заједнице и школског особља.

Пракса укључује:

- Догађаји добродошлице: Организујте догађаје који славе културну разноликост и пружају прилике за интеракцију и заједничка искуства.
- Могућности за волонтере: Ангажујте чланове заједнице као волонтере да подрже избегличке породице на различите начине (поучавање језика, културна оријентација, друштвене активности).
- Ангажовање породице: Охрабрите избегличке породице да учествују у школским активностима и догађајима, подстичући осећај припадности и повезаности.

ДОБРА ПРАКСА 29

„Кругови добродошлице: изградња мостова кроз заједничка искуства“

- Отворена комуникација: Креирајте платформе за отворени дијалог и размену између избегличких породица, школског особља и чланова заједнице.

Кораци акције: Додатак вежбању „Кругови добродошлице“

Предности за наставнике/ученике:

Наставници стичу културолошке увиде и подршку заједнице, граде односе са породицама и стварају инклузивно окружење.

Ученици развијају припадност, уче из различитих перспектива, побољшавају језичке вештине и приступају широј мрежи подршке.

Главни изазови:

Превазилажење језичких баријера:

Обезбедите преводиоце или преводилачке услуге по потреби.

Изградња поверења:

Створити безбедне просторе за отворени дијалог и културну размену.

Решавање културних неспоразума:

Понудите обуку за културну осетљивост за волонтере и особље школе.

Кључни налази:

Истраживања показују да је снажно ангажовање заједнице кључно за успешну интеграцију избеглица. Када школе, породице и заједнице раде заједно, ученици избеглице доживљавају лакшу транзицију, побољшане академске резултате и веће опште благостање.

Везе ка ресурсима:

Заштита у заједници

ДОБРА ПРАКСА 30 У њиховим патикама

Кључне речи: *инклузија избеглица, свест, подршка, средњошколци*

Трајање: Иницијатива би се могла ефикасно спроводити у периоду од једне академске године. Овај временски оквир омогућава постепено увођење активности, дајући ученицима довољно времена да се ангажују, размисле и развију пројекте који се односе на инклузију и интеграцију избеглица. Радионице и активности би се могле размењивати током целе године како би се ускладили са школским терминима и празницима, осигуравајући одрживо и ефектно искуство учења.

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Интерактивни материјали за радионицу
- Говорници или фасилитатори избеглица
- Мултимедијални ресурси за подизање свести
- Преводилачке услуге
- Алати за развој пројекта

Преглед праксе:

Ова иницијатива има за циљ подизање свести међу средњошколцима и наставницима о потребама и потенцијалима избеглица. Укључује интерактивне радионице и активности које подстичу разумевање и емпатију према избегличком искуству.

Циљеви:

- Неговати интеркултурално разумевање и емпатију међу ученицима и наставницима.
- Да истакне таленте, вештине и знање које избеглице доносе својим заједницама домаћинима.
- Подстицати развој инклузивних школских пројеката који подржавају интеграцију избеглица.

ДОБРА ПРАКСА 30

У њиховим патикама

Имплементација:

1. Почетак радионице: Почела је једнодневна радионица у Београду, на којој представници различитих школа учествују у активностима које укључују директну интеракцију са младим избеглицима. Овај сусрет је осмишљен да разбије предрасуде и подстакне директно разумевање избегличког искуства.
2. Свест и едукација: Кроз презентације и дискусије, учесници се упознају са изазовима са којима се суочавају избеглице.
3. Развој пројекта: Студенти имају задатак да током школске године креирају мале пројекте који се фокусирају на инклузију и интеграцију избеглица у локалне заједнице.
4. Стална подршка и евалуација: UNHCR пружа сталну подршку и ресурсе за развој ових пројеката. На крају године, најкреативнији и најупечатљивији пројекти су препознати и награђени.

Резултати: Иницијатива води ка већој свести и разумевању питања избеглица међу ученицима и наставницима. Такође резултира опипљивим пројектима који доприносе инклузији и интеграцији избеглица у локалне заједнице.

Како имплементирати:

- Координирати са UNHCR-ом и локалним образовним властима за организовање почетне радионице.
- Ангажујте се са избегличким заједницама да бисте учествовали у програму.
- Обезбедите ресурсе и обуку за ученике и наставнике да развију и имплементирају своје пројекте.
- Надгледајте и евалуирајте пројекте, нудећи подршку по потреби.

Пракса образује и оснажује ученике да предузму значајне акције ка стварању инклузивног окружења за избеглице, чиме се побољшава образовно искуство за све учеснике.

ДОБРА ПРАКСА 30

У њиховим патикама

Предности за наставнике/ученике:

Учешћем у овој иницијативи ученици развијају критичко мишљење, емпатију и вештине управљања пројектима. Избеглице имају користи од већег прихватања и подршке у својим новим заједницама, побољшавајући њихов процес интеграције и опште благостање.

Главни изазови:

Препреке укључују језичке баријере, културолошке неспоразуме и ограничен ангажман. Превазилажење ових захтева нуди језичку подршку, обуку за културну компетенцију и активно укључивање избеглица у планирање и спровођење активности. Осигуравање континуираног дијалога и повратних информација међу ученицима, наставницима и избеглицама може подстаћи инклузивније и разумније школско окружење, помажући успешну интеграцију.

Кључни налази:

Ова пракса помаже ученицима избеглицама побољшавајући усвајање језика и академски учинак кроз прилагођену образовну подршку. Социјална интеграција се подстиче стварањем емпатије и веза са вршњацима, побољшавајући психолошко благостање. Инклузивно окружење подиже самопоуздање, олакшавајући лакше прилагођавање новом школском окружењу и промовишући општи успех на њиховом образовном путу.

Везе ка ресурсима:

[Пројекат „У својим патикама”](#) на српском језику

ДОБРА ПРАКСА 31

Круг приповедача: културна размена кроз приче

Кључне речи:

Културне приче, разредна активност, свест о избеглицама, изградња емпатије

Трајање: 120 минута

Прелиминарна припрема и потребни материјали:

- Удобан распоред седења за круг.
- Смернице за слушање и дељење са поштовањем.
- Материјали за ученике да направе једноставан културни артефакт или цртеж у вези са причама (папир, материјали за бојење, итд.).

Преглед праксе:

„Круг културних прича“ је једноставна, занимљива активност коју један наставник може да спроведе у учионици. Има за циљ да подстакне емпатију, културну свест и инклузивност дељењем и дискусијом о културним причама, посебно онима које истичу избегличко искуство.

Корак по корак упутства за наставнике:

Корак 1: Увод (5 минута)

Увести концепт круга културне приче, наглашавајући поштовање, активно слушање и отвореност.

Објасните важност размене и разумевања различитих културних позадина, посебно избегличких.

ДОБРА ПРАКСА 31

Круг приповедача: културна размена кроз приче

Корак 2: Дељење приче (1 сат)

Започните круг са наставником или учеником који ће поделити кратку културну причу или искуство, по могућности у вези са перспективом избеглице.

Пружите прилику ученицима да поделе причу, подстичући их да испричају причу из сопствене културе или причу коју су чули. Ако ученици оклевају, припремите неколико резервних прича.

Омогућите кратку дискусију након сваке приче, фокусирајући се на осећања, увиде и културне вредности.

Корак 3: Рефлективна активност (30 минута)

Након што се приче поделе, обезбедите ученицима материјале да направе једноставан артефакт или цртеж који представља нешто што су научили или осетили током круга приче.

Подстицати креативност и лично изражавање, омогућавајући ученицима да прикажу културне симболе, емоције или кључне елементе приче.

Корак 4: Дељење и закључивање (15 минута)

Позовите ученике да поделе своје креације или размишљања са разредом, објашњавајући значај свог рада.

Завршите активност дискусијом о вредности емпатије и културног разумевања, наглашавајући важност инклузивности и поштовања различитог порекла.

ДОБРА ПРАКСА 31

Круг приповедача: културна размена кроз приче

Предности за наставнике/ученике:

- Побољшава вештине слушања и емпатије ученика.
- Промовише културну свест и поштовање у учионици.
- Подстиче ученике да креативно изразе своје мисли и осећања.

Главни изазови:

- Обезбедите да се сви ученици осећају пријатно и поштовано током дељења.
- Ефикасно управљање временом како би се омогућило дељење и дискусија.

Кључни налази:

- Учешће у кругу прича може значајно повећати разумевање и емпатију ученика према различитим културама, укључујући и оне вршњака избеглица.
- Ова активност подстиче ученике да размишљају о сопственим културним идентитетима и да цене различитост својих другова из разреда.

Везе ка ресурсима:

- [заједнички циљ је да ЕУ буде доступнија и разумљивија сваком грађанину.](#)
- [Друштвено учешће и социјална кохезија у макрорегионима ЕУ](#)
- [Акциони план за интеграцију и инклузију 2021 - 2027](#)

REFINC

VI Упознајте наш ТИМ

**Sufinansira
Evropska unija**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694

Colegio Virgen de la Rosa

CAJADEBURGOS

Jump in para um Futuro Inovador e Empreendedor

ЗАВРШНЕ РЕЧИ

Као едукатори, ми имамо одговорност и привилегију да обликујемо инклузивно, неговање окружења у којем се сваки ученик осећа цењеним, поштованим и подржаним. Пракса описана у овој књижици је осмишљена да вас води у неговању таквог окружења за ученике избеглице, помажући им не само да се интегришу већ и да напредују у учионици. Применом ових приступа доприносите стварању светлије будућности у којој се слави различитост, а свако дете је оснажено да оствари свој потенцијал.

Ова брошура, коју је развио конзорцијум Еразмус+ пројекта „Повећање учешћа избеглица у европским школама – REFINC“, 2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694, представља само почетак сталне посвећености унапређењу образовне подршке за децу избеглице. Надамо се да ће вам ових 30 добрих пракси пружити вредне увиде и ефикасне алате за решавање јединствених изазова и могућности инклузивног образовања. Заједно, кроз континуирано учење, емпатију и посвећеност, можемо да оставимо трајан утицај на животе наших ученика и изградимо кохезивније и саосећајније заједнице широм Европе.

Хвала вам на посвећености да направите разлику!

REFINC

Финансира Европска унија. Изнети ставови и мишљења су, међутим, само ставови аутора и не одражавају нужно ставове Европске уније или Европске извршне агенције за образовање и културу (ЕАСЕА). Ни Европска унија ни ЕАСЕА не могу бити одговорни за њих.

Овај документ је само за електронску употребу. Молимо вас да не штампате.

© 2024. Ово дело је лиценцирано под лиценцом CC BY-SA 4.0

**Sufinansira
Evropska unija**

2023-1-ES01-KA220-SCH-000166694